

## **Avohuollon tukitoimena tehty sijoitus** **Kyselytutkimus lastensuojeluyksiköissä työskentelevien** **ohjaajien käsityksistä ja kokemuksista**

Elina Fredriksson

Opinnäytetyö  
Maaliskuu 2019  
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala  
Sosionomi (AMK)

Tekijä(t) Fredriksson, Elina	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK	Päivämäärä Maaliskuu 2019
	Sivumäärä 47	Julkaisun kieli Suomi
		Verkkojulkaisulupa myönnetty: x
Työn nimi <b>Avohuollon tukitoimena tehty sijoitus</b> Kyselytutkimus lastensuojeluyksiköissä työskentelevien ohjaajien käsityksistä ja kokemuksista		
Tutkinto-ohjelma Sosionomi (AMK), Sosiaalialan tutkinto-ohjelma		
Työn ohjaaja(t) Ketola, Tuija; Suomi, Asta		
Toimeksiantaja(t)		
<p>Tiivistelmä</p> <p>Tutkimuksella kerättiin avohuollon tukitoimena tehtyihin sijoituksiin liittyviä kokemuksia. Tarkoituksena oli kiinnittää huomiota avohuollon tukitoimena tehtyjen sijoitusten mahdollistamiin työ- ja toimintatapoihin sekä niiden mukana tullessiin ilmiöihin ja ongelmakohtiin. Lisäksi tutkimuksen toivottiin nostavan esiin avohuollon tukitoimena tehtyihin sijoituksiin liittyviä näkökulmia sekä avohuollon tukitoimena tehtyjen sijoitusten tarjoamia työvälineitä ja mahdollisuuksia.</p> <p>Opinnäytetyö toteutettiin kyselytutkimuksena, tietosuojattua Webropol -kyselyä käyttäen. Tutkimuksella pyrittiin tuomaan esiin työntekijöiden näkökulmaa, joten kyselylomake suunnattiin kahden lastensuojeluyksikön työntekijöille. Kyselyyn vastasi 15 ohjaajaa.</p> <p>Vaikka kyselylomakkeessa oli sekä kvalitatiivisia että kvantitatiivisia kysymyksiä, opinnäytetyön tutkimusote oli kvalitatiivinen. Tutkimusanalyysi toteutettiin aineistolähtöistä sisällönanalyysejä käyttämällä.</p> <p>Tutkimustulosten mukaan 87 % vastaajista piti avohuollon tukitoimena tehtyjä sijoituksia lapsen edun mukaisena. Silti 66 % vastaajista oli sitä mieltä, ettei avohuollon tukitoimena tehty sijoitus riitä turvaamaan lapsen/nuoren turvallista kehitystä kaikissa tilanteissa. Myös avohuollon tukitoimiin liittyvää lainsäädäntöä pidettiin riittämättömänä.</p> <p>Työntekijöiden henkilökohtaisten ominaisuuksien lisäksi merkittäviksi nousivat monitahoinen yhteistyö sekä luottamus ja luovuus. Sitä, että lapsi/nuori ja hänen vanhempansa ymmärtävät avohuollon tukitoimena tehdyn sijoituksen merkityksen ja sitoutuvat työskenteleeseen, pidettiin ehdottomana edellytyksenä sijoitusten onnistumiselle.</p>		
<p>Avainsanat (<a href="#">asiasanat</a>) Lapsen etu, lastensuojelu, avohuollon tukitoimena tehdyt sijoitukset, rajoittaminen, osallisuus, kohtaaminen, kasvatuskumppanuus</p>		
<p>Muut tiedot Salassa pidettävät liitteet tulee merkitä. Merkinnästä tulee käydä ilmi, mitkä liitteet ovat salassa pidettäviä, mihin salassapito perustuu ja mikä salassapitoaika on. Esimerkiksi: <b>Liitteet 1,4 ja 7 ovat salassa pidettäviä, ja ne on poistettu julkisesta työstä. Salassapidon peruste Julkisuuslain 621/1999 24§, kohta 17, yrityksen liike- tai ammattisalaisuus. Salassapitoaika viisi (5) vuotta, salassapito päättyy 18.5.2022.</b></p>		

Author(s) Fredriksson, Elina	Type of publication Bachelor's thesis	Date March 2019
	Number of pages 47	Language of publication: Finnish
		Permission for web publication: x
Title of publication <b>Foster care placements as part of the support actions of open welfare</b> A survey of the perspectives and experiences of employees working in child protection		
Degree programme Degree Programme in Social Services		
Supervisor(s) Ketola, Tuija; Suomi, Asta		
Assigned by		
Abstract  <p>This study examined the experiences related to foster care placements as support actions of open welfare. The aim was to draw attention to the work practices that such support placements facilitate as well as to the related phenomena and problems. In addition, the study was hoped to highlight the different perspectives related to these placements as well as the tools and opportunities provided by such foster care placements.</p> <p>The thesis was implemented as a survey by using the data-protected Webropol survey tool. The aim was to highlight the employee's perspectives. The survey was targeted at employees working in two different child protection units from which 15 employees responded to the survey.</p> <p>This research approach was qualitative even though there were both qualitative and quantitative questions in the survey. The data analysis was carried out using data-based content analysis.</p> <p>According to the survey, 87 % of the respondents considered foster care placements by open welfare to be in the best interest of the child. However, 66 % of the respondents felt that the placement was not always sufficient for securing the children's/adolescents' development in all situations. Moreover, the legislation related to the support actions of open welfare was considered insufficient.</p> <p>In addition to the personal characteristics of the employees, versatile co-operation as well as trust and creativity were found significant. It is an absolute prerequisite for successful foster care placements that the children/adolescents along with their parents understand the importance of the placement and that they are committed to working together.</p>		
Keywords ( <a href="#">subjects</a> ) The best interest of the child, child protection, foster care placements by open welfare, restricting, participation, encounter, parent-professional partnership		
Miscellaneous Confidential information must be marked clearly stating which appendixes are confidential and what the confidentiality is based on and how long the period of secrecy is. For example: <b>Appendixes 1, 4 and 7 are confidential and they have been removed from the public thesis. Grounds for secrecy: Act on the Openness of Government Activities 621/1999, Section 24, 17: business or professional secret. Period of secrecy is five years and it ends 18.5.2022.</b>		

## Sisältö

<b>1 Johdanto</b> .....	<b>3</b>
<b>2 Lastensuojelu</b> .....	<b>4</b>
2.1 Lapsen etu lastensuojelun lähtökohtana .....	4
2.2 Lastensuojelun tukitoimet.....	5
3.2.1. Avohuolto.....	6
3.2.2. Kiireellinen sijoitus .....	7
3.2.3. Huostaanotto .....	8
2.3 Kohtaaminen .....	8
2.4 Kasvatuskumppanuus.....	9
2.5 Osallisuus ja lapsilähtöisyys.....	10
2.6 Rajoittaminen .....	11
<b>3 Lastensuojelun sijoitukset tutkimuskohteena .....</b>	<b>11</b>
<b>4 Opinnäytetyön toteuttaminen .....</b>	<b>16</b>
4.1 Tarkoitus ja tavoitteet .....	16
4.2 Kohdejoukko ja aineiston hankinta .....	18
4.3 Menetelmät .....	18
4.4 Aineiston analysointi.....	19
<b>5 Tulokset</b> .....	<b>21</b>
5.1 Kokemukset, käsitykset ja odotukset.....	22
5.2 Työvälineet.....	24
5.3 Tarkoituksenmukaisuus.....	25
5.4 Tunteet.....	26
<b>6 Pohdinta .....</b>	<b>28</b>
6.1 Menetelmien tarkastelu .....	28
6.2 Tulosten tarkastelu .....	29
6.3 Johtopäätökset.....	35
6.4 Eettisyys ja luotettavuus.....	36
6.5 Jatkotutkimukset.....	36
<b>Lähteet</b> .....	<b>38</b>
<b>Liitteet</b> .....	<b>41</b>

## Taulukot

Taulukko 1. Kodin ulkopuolelle sijoitettuna olleet lapset ja nuoret viimeisimmän sijoitustiedon mukaan.....	12
Taulukko 2. Esimerkki ryhmittelystä. ....	21

## Kuviot

Kuvio 1. Ryhmittelykaavio.....	22
Kuvio 2. Käsitteitä avohuollon tukitoimena tehdyistä sijoituksista.....	26
Kuvio 3. Kokemus lainsäädännön riittävydestä. ....	27

## 1 Johdanto

Lastensuojelun tilanne yhteiskunnassamme näyttäytyy aikalaiskeskusteluissa huolestuttavana. Apua tarvitsevien lasten, nuorten ja perheiden määrä kasvaa samalla kun päteviä sosiaalityöntekijöitä on vaikea saada ylikuormitettuihin virkoihin. Työskentelevät herättävät mielipiteitä puolesta ja vastaan. Lastensuojelutyö ei jätä ketään kylmäksi. Yhtä mieltä ollaan kuitenkin siitä, että lastensuojelun tarpeisiin tulisi kyetä vastaamaan oikea-aikaisesti ja riittävällä intensiivisyydellä.

Lastensuojelutyötä tehdään monitasoisesti ja -tahoisesti. Avohuollon tukitoimena tehdyt sijoitukset, joihin tämä opinnäytetyö keskittyy, ovat vain pieni osa lastensuojelutyötä. Kun tarkastelun kohteeksi otetaan lastensuojelun sijoitukset, ei avohuollon sijoituksia voida enää mainita pienenä osana. Vuonna 2016 puolet (50 %) ensimmäisistä sijoituksista oli avohuollon tukitoimena tehtyjä ja kaikista sijoitusvuorokausista avohuollon tukitoimena tehdyt sijoitukset muodostivat 14 % (SVT tilastoraportti 9/2018, 7-8). Tilastojen mukaan avohuollon tukitoimena tehdyt sijoitukset lisääntyvät jatkuvasti (kts. taulukko 1), joten määrällisestikin niiden merkittävyys lastensuojelutyössä kasvaa entisestään.

Opintoihini liittyvillä harjoittelujaksoilla avohuollon tukitoimena tehdyt sijoitukset ja niihin liittyvät käsitykset ovat nousseet esiin useissa arkipäivän tilanteissa. Muutaman lastensuojelulaitoksissa työskennelleen ohjaajan kanssa käymissäni keskusteluissa esiin nousivat kasvatustilanteiden epäselvyys, turhautuminen ja avohuollollisiin sijoituksiin liittyvä väsymys. Rajoitusoikeuden puuttumisen koettiin rajoittavan tuloksetkaan työskentelyn mahdollisuuksia. Avohuollollisesti sijoitetun nuoren vastaanottaminen mainittiin työtehtävänä, joka toi mukanaan vanhemman vastuun, mutta ei vanhemmuuden oikeuksia.

Voimakkaasti aihevalintaani vaikuttivat myös nuorten kannanotot. Nuoren ääneen lausuma mielipide: *”mitä väliä, tää on vaan avohuollon sijoitus”* nosti realistisesti esiin avohuollon sijoituksen mahdollistaman rajattoman toiminnan ja nuorten arkipäivään kuuluvat kokemukset oman mielen mukaisesta kulkemisesta.

Harjoittelujaksojeni kokemukset ovat motivoineet minua selvittämään laajemmin, miten avohuollon tukitoimena tehdyt sijoitukset tukevat *”lapsen oikeutta turvalliseen kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä erityiseen suojeluun”* (L 417/2007, 1§).

## 2 Lastensuojelu

Lastensuojelu perustuu lapsen kehityksen ja hyvinvoinnin turvaamiseen. Mahdollisuus turvalliseen kasvuympäristöön ja tasapainoiseen kehitykseen pyritään turvaamaan lastensuojelulla. Vaikka ensisijainen vastuu lapsen hyvinvoinnista on lapsen vanhemmilla ja huoltajilla, velvoittaa lastensuojelulaki (L417/2007) lasten ja perheiden kanssa toimivat viranomaiset tarjoamaan tukea ja riittävää apua kasvatustehtävän toteuttamiseen. (L 417/2007, 1-2 §.)

Lastensuojelulla pyritään ehkäisemään lapsen ja perheen ongelmia sekä puuttumaan niihin ongelmiin, jotka vaarantavat lapsen suotuisan kehityksen ja hyvinvoinnin. Kaikissa lastensuojelun toimissa on ensisijaisesti huomioitava lapsen etu. (L 417/2007, 4 §.)

### 2.1 Lapsen etu lastensuojelun lähtökohtana

Lapsen etu on lastensuojelutyön keskeisin käsite. Vaikka lastensuojelutyötä tehdään moninaisin menetelmin ja lasten tukemisen lisäksi myös vanhempia ja kokonaisia perheitä tukien, tulee lapsen edun säilyä työskentelyn keskeisimpänä periaatteena. (L 417/2007, 4 §.)

Kun avunpyyntö tai tieto lapsen kehityksen ja turvallisuuden vaarantavista ongelmista saavuttaa lastensuojeluviranomaiset, palveluiden tarve arvioidaan. Mikäli lastensuojelupalvelut todetaan tarpeellisiksi, käynnistyvät lastensuojelun asiakkuus sekä lapsi- ja perhekohtaiset lastensuojelun tukitoimet. (Lastensuojelun käsikirja 2016.)

Palvelutarpeen arvioinnin perusteella laaditaan asiakassuunnitelma, jota laadittaessa työskentelylle asetetaan tavoitteet ja päätetään menetelmistä, joilla tavoitteisiin pyritään (Lastensuojelu ja sosiaalipalvelut n.d.). Päätösten ja toimenpiteiden on perustuttava lapsen etuun eli lapsen turvallisuuteen ja kehityksen turvaamiseen (L417/2007, 4 §).

Lapsen etu -käsitteen lisäksi kaikessa toiminnassa koko prosessin ajan tulee huomioida käsitteet kohtaaminen, osallisuus ja oikea-aikaisuus. Kohtaamiseen ja osallisuuden perustuvien menetelmien ja tavoitteiden tulee olla linjassa lastensuojelupäätösten perusteiden kanssa. Oikea-aikaisella puuttumisella lastensuojelutyön painopistettä voidaan ohjata avoimuuteen ja ennaltaehkäiseviin tukimuotoihin. (Lastensuojelun arvot ja periaatteet n.d.)

## 2.2 Lastensuojelun tukitoimet

Lastensuojelupalvelut jaetaan ehkäiseviin sekä lapsi- ja perhekohtaisiin lastensuojelupalveluihin. Sekä ehkäiseviä että lapsi- ja perhekohtaisia lastensuojelupalveluita on järjestettävä kunnassa esiintyvän tarpeen mukaisesti. (Saastamoinen 2016, 43.) Ehkäisevät lastensuojelupalvelut eivät edellytä lastensuojelun asiakkuutta (Lastensuojelun käsikirja 2016). Lastensuojelun on aina huomioitava lapsen etu ja pyrittävä tarjoamaan perheelle tarpeellista apua riittävän varhain (L 417/ 2007, 2 §).

Lastensuojelun asiakkuus käynnistää lapsi- ja perhekohtaiset lastensuojelun tukitoimet, joita ovat avoimuuden tukitoimet, lapsen kiireellinen sijoitus, huostaanotto sekä sijaishuollon järjestäminen ja jälkihuolto. (Lastensuojelun käsikirja 2016). Lastensuojelun asiakkuus edellyttää asiakassuunnitelman laatimista ja asiakassuunnitelmaan perustuvien lastensuojelulain mukaisten palveluiden tarjoamista lapselle ja perheelle. (Saastamoinen 2016, 43.) Ensisijaisesti on käytettävä avoimuuden tukitoimia, ellei lapsen etu muuta vaadi (L 417/ 2007).

Avoimuuden tukitoimien moninaisuudesta huolimatta tässä opinnäytetyössä ollaan nimienomaan kiinnostuneita avoimuuden tukitoimena tehdyistä sijoituksista ja niiden



tarjoamista auttamisen mahdollisuuksista. Aihetta käsiteltäessä sivutaan myös kii-reellisen sijoituksen ja huostaanoton käsitteitä.

### 3.2.1. Avohuolto

Avohuollon tukitoimet ovat lastensuojelun ensisijaisia tukitoimia. Lastensuojelulain mukaan niitä on järjestettävä viipymättä lastensuojelutarpeen toteamisen jälkeen (L 417/2007). Lastensuojelun käsikirjan (2016) mukaan avohuollon tukitoimien tarkoi-tuksena on lapsen myönteisen kehityksen ja vanhemmuuden tukeminen. Tukitoimilla pyritään vahvistamaan vanhempien kasvatuskyyä ja -mahdollisuuksia. (Lastensuoje-lun käsikirja 2016.)

Monien kotiin tarjottavien avohuollollisten lastensuojelupalveluiden lisäksi lasten-suojelunlaki (L 417/2007) mahdollistaa myös lapsen sijoituksen järjestämisen avo-huollon tukitoimena. Sijoitus edellyttää tarvetta tuen tarpeen arviointiin tai lapsen kuntouttamiseen. Avohuollon tukitoimena järjestettävä sijoitus on mahdollinen myös väliaikaisen huolenpidon järjestämiseksi huoltajan sairauden tai vastaavan syyn vuoksi. (L 417/2007, 37 §.)

Avohuollon tukitoimena tehty sijoitus voidaan toteuttaa myös perhekuntoutuksena sijoittamalla koko perhe laitokseen tai perhehoitoon (L 417/2007, 37 §). Varsinkin nuorten kohdalla perhekuntoutusta toteutetaan usein niin, että perhe käy säännöllii-sin väliajoin avohuollollisesti sijoitetun lapsen luona laitoksessa perheistunnossa. Lai-toksessa tarjottu perhekuntoutus on yksi tehostetun perhetyön työmuodoista. (Heino 2008, 22.)

Avohuollon tukitoimet perustuvat vapaaehtoisuuteen. Niinpä lapsen huolto ja oikeus päättää muun muassa lapsen kasvatuksesta, asuinpaikasta sekä lapsen henkilökoh-taisista asioista säilyvät lapsen huoltajalla myös avohuollon tukitoimena tehdyn sijo-i-tuksen aikana (Saastamoinen 2010, 61). Avohuollon sijoituksen aikana lastensuojelu-lain mukaisia rajoitustoimenpiteitä, kuten yhteydenpidon tai liikkumisvapauden ra-joittamista, ei voi käyttää (Enroos, Heino & Pösö 2016, 127-128).

Lastensuojelun avohuoltoa ja perhetyötä käsittelevässä selvityksessään Heino (2008) toteaa perheiden tulevan lastensuojelulaitosten perhekuntoutukseen pääasiassa erittäin vaikeissa tilanteissa. Vuorovaikutuksen ja toimintatapojen ongelmat ovat vakavia ja lapsen tarpeisiin vastataan puutteellisesti. (Heino 2008, 43.) Avohuollon tukitoimin puutteellista vanhemmuutta pyritään tukemaan, mutta aina ei ole yksiselitteistä, perustuvatko päätökset lapsen vai vanhemman etuun. Eri tahojen käsitykset lapsen edusta voivat jättää tilaa tunnepohjaisille arvioinneille, jolloin lapsen todellinen etu saattaa hämärtyä. (Holopainen 2016, 10-11.)

Lainsäädäntö ja avohuollon tukitoimena tehdyt sijoitukset muodostavat ristiriidan tilanteissa, jolloin vanhempien omat keinot rajoittamiseen loppuvat ja päädytään lapsen avohuollolliseen sijoittamiseen. Rajoitusoikeuksien puuttuessa ollaan tähän opinnäytetyöhön liittyvän tutkimuskysymyksen alkulähteillä: ”Mitä työvälineitä avohuollon tukitoimena tehdyt sijoitukset tarjoavat nuorten kanssa työskenteleville?”

### 3.2.2. Kiireellinen sijoitus

Kiireellinen sijoitus paikantuu lastensuojelun palvelujärjestelmässä avohuollon sijoituksen ja huostaanoton väliin. Sillä tarkoitetaan lapsen väliaikaista sijoittamista kodin ulkopuolelle. Oikeusvaikutuksiltaan kiireellinen sijoitus on hyvin lähellä huostaanottoa. Siksi se onkin huostaanoton tavoin viimesijaisia lastensuojelun tukitoimia. Kiireellistä sijoitusta voidaan käyttää vain silloin, kun huostaanoton edellytykset täyttyvät, lapsi on välittömässä vaarassa tai jos avohuollollisen sijoituksen aikana joudutaan käyttämään yhteydenpidon tai liikkumisvapauden rajoittamista. (Enroos ym. 2016, 127-128.)

Lastensuojelun kehittämisohjelmalle tekemäänsä selvitykseen perustuen Heino (2008) olettaa, että puutteet lastensuojelutarpeen selvityksessä ja avohuollon tukitoimien vaikuttavuuden seurannassa, ajavat perheitä kriisiytyviin tilanteisiin ja vaikuttavat kiireellisten sijoitusten määrän lisääntymiseen. (Heino 2008, 14.)

### 3.2.3. Huostaanotto

Avohuollon tukitoimien riittämättömyys johtaa huostaanottoon, mikäli huostaanotto on lapsen edun mukainen. Huostaanotto on kuitenkin lastensuojelutyön viimesijainen keino lapsen kasvun ja kehityksen turvaamiseksi (Lastensuojelun käsikirja 2016).

Huostaanoton tapahduttua lapsi on sijaishuollossa eli vastuu huolenpidosta on viranomaisilla. Huostaanotto ei poista vanhempien oikeuksia, joten vastuuta kuitenkin jaetaan huoltajien kanssa. (Enroos ym. 2016, 19.) Huostaanotto on mahdollinen vain, mikäli olosuhteet kotona tai lapsen oma käyttäytyminen uhkaavat vakavasti lapsen terveyttä tai kehitystä (Lastensuojelun käsikirja 2016).

Huostaanotto on lainsäädännöllä määritettyä päätöksentekoa. Tavoitteena on edistää lapsen etua ja oikeuksia, mutta lapsen edun erottaminen ei aina ole yksinkertaista. Pösö (2016) toteaa huostaanottojen pohjautuvan päätöksentekovaiheessa todennäköisyyksiin ja spekulatiivisiin näkemyksiin sijaishuollon toteutumisesta. (Enroos ym. 2016, 10-12.)

## 2.3 Kohtaaminen

Lastensuojelutyön tulee olla kokonaisvaltaista, inhimillisiin kohtaamisiin ja yhteyksien rakentamiseen perustuvaa ihmisten välistä työskentelyä. Laadullisilla tekijöillä, kuten työntekijöiden riittävyydellä ja osaamisella sekä ihmisten välisillä suhteilla on vahva yhteys lastensuojelupalveluiden vaikuttavuuteen. Lastensuojelu- ja perhetyö on neuvottelevaa suhdetyötä, jossa tärkeintä on kohtaaminen. (Heino 2008, 17, 27.)

Lastensuojelutyö on luonteeltaan erityistä yhteistyötä ja verkostotyötä. Yhteistyötä rakennetaan yksilö- ja yhteisötasolla, ihmisten ja ammatillisten yksiköiden välille. Lapsen etua, tuen tarvetta ja palveluiden kokonaisuutta tulisi yhteistyössä seurata jatkuvasti ja palvelut tulisi järjestää räätälöidysti lapsi- ja perhekohtaisesti. (Heino 2008, 19.)

Hurtig (2003) nimeää lastensuojelutyön perheen kanssa tehtäväksi työksi ja pitää sen tärkeimpänä tavoitteena luottamuksellisen suhteen rakentamista vanhempiin. Lastensuojelutyön lähtökohtana on siis perhekokonaisuuden merkityksen tiedostaminen. (Hurtig 2003, 18.) Perhekokonaisuuden tiedostaminen pienentää jännitettä, jonka perheiden tukeminen ja lapsen edun turvaaminen ajoittain muodostavat. Heimon (2018, 19) mukaan liian varhaisena tai mittavana tai ilman lapsen tarpeiden huomiointia tarjottu apu voi olla vahingoksi lapselle. Luottamuksellinen suhde parantaa tuen tarjoamisen ja vastaanottamisen mahdollisuutta (Hurtig 2003, 18).

## 2.4 Kasvatuskumppanuus

Paljon käytettävällä kasvatuskumppanuuden käsitteellä tarkoitetaan yleensä varhaiskasvatustyössä tehtävää perheiden ja päivähoidon yhteistyötä. Kasvatuskumppanuus eli vanhempien ja ammattikasvattajien tietoinen sitoutuminen yhteistoimintaan lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemiseksi on kirjattu yleiseksi linjaukseksi Opetushallituksen Varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin (2016, 8). Lapsen etuun, tarpeisiin ja oikeuksiin perustuvana kasvatuskumppanuus vaatii tasavertaisuuden ja keskinäisen kunnioituksen lisäksi osapuolten keskinäistä luottamusta. Koska lapsen tarpeiden puheeksi ottaminen on liitetty osaksi kasvatustyötä, kuuluu vastuu kasvatuskumppanuuden käynnistämisestä ja vahvistamisesta ammattikasvattajille. (Kekkonen 2012, 4.)

Kekkonen (2012, 5) nostaa esiin kasvatuskumppanuuden mahdollisuuden hyödyntämisen laajempaan osana sosiaalipalveluita. Hän näkee kasvatuskumppanuuden sopivan palvelutoimintaan, joka perustuu sopimuksellisuuteen, luottamuksellisuuteen ja vapaaehtoisuuteen ja jossa korostuvat palvelujen laatu ja läpinäkyvyys. (Kekkonen 2012, 5.)

Kasvatuskumppanuuden käsite yhdistyy lastensuojelussa enemmän käytettyyn jaettuun asiantuntijuuden käsitteeseen. Jaettu asiantuntijuus perustuu riittävään professionaaliseen tietoon ja osaamiseen sekä lapsen ja perheen asiantuntijuuteen omassa asiassaan. Tavoitteena on löytää yhteinen ymmärrys sille, minkä tulisi muuttua ja

miksi. Yhteistä ymmärrystä haetaan eri näkökulmista, hienotunteisesti, osapuolia kunnioittaen ja sovitellen yhteen ammatillista tietoa sekä lapsen ja perheen tilannetta. (Heino 2008, 49.)

Artikkelissaan Kekkonen (2012, 5) pohtii kasvatuskumppanuusajattelun ongelmallisuutta sellaisessa kasvatuserätyksessä, jossa vastuu ja tehtävät eivät perustu vapaaehtoisuuteen. Kekkonen nostaa pohdittavaksi ajatuksen, tyhjentääkö vanhempien ja ammattikasvattajien tasavertaisuus ammatillista asiantuntijuutta tai ohjaako se lapsen kasvun ja oppimisen tavoitteiden saavuttamisen niukat resurssit vanhempien ja ammattikasvattajien väliseen yhteistyöhön. (Kekkonen 2012, 5.)

## 2.5 Osallisuus ja lapsilähtöisyys

Lastensuojelutyötä tulee tehdä lapsilähtöisesti ja siten, että lapsi on osallinen häntä itseään koskevassa työskentelyssä. Lapsen tulee olla lastensuojelutyön keskipiste. (Järvinen, Lankinen, Taajamo, Veistilä, Virolainen 2012, 26-27; Ikonen 2013, 398.)

Lastensuojelulakiin (417/2007) on kirjattu velvoite lapsen toivomusten ja mielipiteen sekä lapsen edun huomioimisesta lastensuojelun toteutuksessa. Myös kansainvälinen YK:n lapsen oikeuksien yleissopimus (1991) korostaa lapsen etua ja edellyttää huomioidaan sen lasta koskevissa päätöksissä. (Järvinen ym. 2012, 26). Lapsen kuulemisessa on olennaista huomioida hänen ikä- ja kehitystasonsa (Ikonen 2013, 400).

Lastensuojelutyön tulee siis huomioida lapsi moniulotteisesti. Lapsen toiveiden ja mielipiteiden lisäksi on oleellista pohtia, miten tilanne ja erilaiset ratkaisut vaikuttavat lapsen kasvuun ja kehitykseen. On tärkeää huomioida myös se, että lapsi on riippuvainen toisista ihmisistä ja että lapsen hyvinvointi on riippuvainen koko perheen hyvinvoinnista. Lapsen paras ei yleensä voi toteutua ilman vanhempia ja vanhempien kanssa tehtävää yhteistyötä. (Järvinen ym. 2012, 27.)

## 2.6 Rajoittaminen

Lastensuojelussa käytettävistä rajoitustoimenpiteistä ja niiden käytöstä määrätään lastensuojelulaissa. Rajoitustoimenpiteitä, jotka tulee erottaa normaaleista kasvatukseen kuuluvista käytännöistä, voidaan käyttää vain laitoshuoltona järjestettävässä sijaishuollossa. Avohuollon tukitoimena sijoitettuun lapseen rajoitustoimenpiteitä ei voi kohdistaa. (L 417/2007, 61 §)

Lastensuojelun keskusliitto ja Talentia toteuttivat yhteistyössä Ammatillisten Perhekotien Liiton ja Perhehoitoliiton kanssa sijaishuollon tilaa ja työolosuhteita selvittävän kyselyn kesällä 2009. Kyselyssä kartoitettiin muun muassa rajoittamisen kokemuksia lastensuojelulaitoksissa ja perhekodeissa. Selvityksen mukaan vain hieman yli puolet vastaajista koki rajoittamissäännökset ja ohjeet selkeiksi. Lain mukaisten rajoitustoimenpiteiden kerrottiin olevan epäselviä ja soveltuvan huonosti käytännön kasvatustilanteisiin. Epäselvyyttä koettiin muun muassa tupakointituotteita, sytkäreitä sekä yläkouluiikäisten kotipäiviä koskevissa asioissa. Rajanveto normaalien kasvatuskäytäntöjen ja rajoittamisen välillä koettiin ongelmalliseksi. (Muuronen, Sariola & Varsa 2009, 26-28.)

## 3 Lastensuojelun sijoitukset tutkimuskohteena

Vuonna 2017 kodin ulkopuolelle sijoitettuna oli 17 956 lasta ja nuorta. Lastensuojeluilmoituksia tehtiin 76 116 lapsesta yhteensä 139 368 kappaletta. Edelliseen vuoteen verrattuna lukumäärät kasvoivat jälleen. Lastensuojelun avohuollon palveluita käyttäneiden asiakkaiden määrä väheni edellisestä vuodesta 2 %, mutta silti lapsia ja nuoria oli avohuollon asiakkaina 55 884. (Lastensuojelu 2017.)

Vaikka lastensuojelun avohuollon asiakasmäärä kokonaisuudessaan hieman väheni, avohuollon tukitoimena tehtyjen sijoitusten lukumäärä kasvoi (taulukko 1). Vuonna 2017 myös kiireellisiä sijoituksia tehtiin enemmän kuin aiempina vuosina. (Lastensuo-

jelu 2017.) Kiireellisten huostaanottojen määrän lisääntyminen voi kertoa lapselle välitöntä vaaraa aiheuttavien tilanteiden lisääntymisestä, mutta myös siitä, ettei palvelujärjestelmämme kykene tarjoamaan riittäviä tukitoimia ja turvaa kriisiytymisen ehkäisemiseksi (Heino 2013, 92).

Kiireellisten huostaanottojen lisääntyminen voi kertoa myös siitä, että avohuollon tukitoimena tehtyjä sijoituksia on pitänyt muuttaa huostaanotoiksi rajoitustoimien tarpeen vuoksi. Heino (2013, 93) mukaan käytännön kokemukset tukevat tuota käsitystä. Heino (2013, 92) nostaakin esiin kysymyksen, jonka hänen mukaansa Törrönen (1999) ja Hyytinen (2006) ovat esittäneet jo aiemmin:

*”yritetäänkö avohuollon tuella liian pitkään tukea riittämätöntä vanhemmuutta silloinkin, kun lapsen etu vaatisi huostaanottoa?”*

Lastensuojelun asiakasmäärät kasvavat, raportit lasten pahoinvoinnista lisääntyvät, eivätkä peruspalvelut näytä tarjoavan perheille riittävää tukea (Heino 2013, 86, 92-93).

	1995	2000	2005	2010	2015	2016	2017
<b>0–20-vuotiaat sijoituspaikan mukaan</b>							
Perhehoito	5 132	5 587	5 423	5 809	7 106	7 226	7527
Ammatillinen perhekotihoito	813	1 539	2 461	2 863	2 079	2 008	2017
Laitoshuolto	3 064	3 430	4 847	6 490	6 558	6 338	6777
Muu huolto	1 730	2 117	2 525	2 042	1 946	1 865	1635
<b>Yhteensä</b>	<b>10 739</b>	<b>12 673</b>	<b>15 256</b>	<b>17 204</b>	<b>17 689</b>	<b>17 437</b>	<b>17 956</b>
<b>0–20-vuotiaat sijoitusperusteen mukaan</b>							
Avohuollon tukitoimen sijoitus	2 625	3 354	3 526	3 472	3 624	3 758	4008
Kiireellinen sijoitus	232	362	642	1 699	1 934	1 831	2182
Huostassa	6 160	6 973	8 673	9 754	10 157	10 047	10128
niistä tahdonvastaiset	940	1 221	1 631	2 044	2 424	2 437	2514
Jälkihuollon sijoitus	1 722	1 984	2 415	2 279	1 974	1 801	1638
<b>Yhteensä</b>	<b>10 739</b>	<b>12 673</b>	<b>15 256</b>	<b>17 204</b>	<b>17 689</b>	<b>17 437</b>	<b>17 956</b>

Taulukko 1. Kodin ulkopuolelle sijoitettuna olleet lapset ja nuoret viimeisimmän sijoitustiedon mukaan (Lastensuojelu 2017).

Jokisen (2013) opinnäytetyön tutkimuskysymykset ja pohdinnat ovat lähellä tämän tutkimuksen tutkimuskysymystä. Jokisen (2013) opinnäytetyössä nousee esiin sitoutumisen tärkeys ja merkitys avohuollollisten sijoitusten yhteydessä. Tutkimuskysy-

myksessä pohditaan, miten sitoutuneisuutta voisi lisätä. Kohderyhmältään tutkimuksemme eroavat, sillä Jokisen (2013) tutkimuksessa kohderyhmän muodostavat avo-  
huollollisesti sijoitettujen nuorten vanhemmat.

Jokinen (2013) tuo tutkimuksessaan esiin lastensuojelun velvollisuuden puuttua  
perhe-elämään. Hän näkee lastensuojelun roolin perhettä tukevaksi ja kontrol-  
loivaksi, mutta nostaa näiden rinnalle myös osallisuuden sekä lapsi- ja perhelähtöisen  
ajattelun. Jokisen tutkimustuloksissa ilmeni, että vanhemmat ovat valmiita ottamaan  
apua vastaan siinä vaiheessa, kun omat keinot lapsen rajoittamiseen ja kotona kas-  
vattamiseen loppuvat. (Jokinen 2013.)

Jokinen (2013, 50) toteaa, että vanhemmat sitoutuvat perhetyöhön paremmin niissä  
tapauksissa, joissa lapsi suhtautuu myönteisesti sijoitukseen. Tutkimustulosten mu-  
kaan työntekijät voivat omalla suhtautumisellaan ja ammattitaidollaan vaikuttaa asi-  
akkaidensa sitoutumiseen (Jokinen 2013, 50). On tärkeä muistaa, että Lastensuojelu-  
laki (L 417/2007) edellyttää avohuollon tukitoimena tehdyn sijoituksen perustuvan  
asianomaisten suostumukseen (L 417/2007). Avohuollon tukitoimia ei siis voida käyt-  
tää vanhemman tai yli 12-vuotiaan lapsen tahdon vastaisesti (Heino 2013, 87).

Mustajärvi (2008) on pro gradu tutkielmassaan tutkinut vanhempien sitoutumista  
perhetyöhön. Sitoutumiseen vaikuttavina tekijöinä esiin nousevat asiakkaan motivaatio,  
kulttuuritausta, arvot ja asenteet sekä työntekijöiden ammatti- ja vuorovaikutus-  
taidot. Yksittäisistä tekijöistä suurimpana Mustajärvi (2008, 48) mainitsee motivaatio-  
n, jonka hän näkee edellytyksenä kaikelle sitoutumiselle. Motivaatio on suoraan  
verrannollinen kustannus-hyöty-tasapainoon. Mikäli asiakas ei koe hänelle tarjottua  
apua hyödylliseksi, hän ei motivoitu toimintaan eikä silloin myöskään sitoudu siihen.  
Mustajärvi (2008, 56) näkeekin motivoimisen ongelman vaikeutena, josta lastensuo-  
jelu tuskin koskaan pääsee eroon.

Motivaatiosta puhuttaessa on tärkeä huomioida myös merkitykset, sillä kaikki toi-  
minta on henkilökohtaisten merkitysten ohjaamaa. Toimintatavoilla on kiinteä yhteys  
tietoon ja arvoihin. Jos siis halutaan ohjata tai muuttaa asiakkaan toimintatapaa, ei



riitä, että yritetään muuttaa pelkkää käyttäytymistä. Asiakkaan kanssa on keskusteltava henkilökohtaiseen elämään kuuluvista kokemuksista, uskomuksista ja opituista tavoista. (Mustajärvi 2008, 48.)

Mustajärvi (2008) nostaa tutkielmassaan esiin useita seikkoja, jotka on hyvä huomioida tässä opinnäytetyössä, mutta myös avohuollon työkentällä. Jos avohuollon sijoitukset herättävät turhautumista ja hämmennystä työntekijöissä, herättää perhetyö ja sen kautta tarjottu tuki samanlaisia tunteita asiakasperheissä. Mustajärven (2008, 49) tutkielmassa puolet vanhemmista korostivat perhe-elämänsä normaaliutta ja halua selvitä arjesta omin avuin. Tarve itsenäisyyteen oli voimakas, eikä perhetyöstä koettu olevan apua. (Mustajärvi 2008, 50.)

Vaikka osa Mustajärven (2008) tutkimukseen osallistuneista perheistä koki aluksi helpotuksen tunteita saadessaan lastensuojelun apua, muuttuivat heidänkin tunteensa nopeasti ärtymykseksi. Perheet kokivat, että heidän henkilökohtaisiin asioihinsa puututtiin liikaa ja että heitä painostettiin vastenmielisiin muutoksiin ja ratkaisuihin. (Mustajärvi 2008, 59.)

Tutkimuksessaan Mustajärvi (2008, 55) mainitsee vapaaehtoisen pakon, joka sisältyy perhetyön vastaanottamiseen. Hänen mukaansa vastaanottamisen pakko uhkaa asiakkaan identiteettiä ja itsekunnioitusta. Koska toiminta on ulkoa ohjautuvaa, yhteistyö on näennäistä ja motivaatio sekä työskentelyyn sitoutuminen heikkoja. Autettavaksi joutuminen nostaa pintaan häpeän ja riittämättömyyden tunteita. (Mustajärvi 2008, 55-56, 62-63.) Myös Heino ym. (2000) kirjoittaa vapaaehtoisesta pakosta, mitä käyttäen perheitä pakotetaan suostumaan avohuollon tukitoimiin. Mikäli perhe esimerkiksi kieltäytyisi heille tarjotusta perhetyöstä, saattaisi se kasvattaa huostaanoton uhkaa. (Heino, Berg & Hurtig 2000, 32-33.)

Lähes kaikki Mustajärven (2008) tutkimukseen osallistuneet perheet mainitsivat elämänsä tärkeimmiksi asioiksi turvallisuuden, rajat ja terveyden. Tutkimuksensa pohdinnoissa Mustajärvi (2008) nostaa esiin epäilyksen, haluttiinko tällaisilla vastauksilla alleviivata perheasioiden tärkeyttä, sillä työntekijöiden näkökulmasta perhetyön

laatu kärsi lähes kaikissa perheissä sitoutumisen ongelmista. Vapaaehtoinen pakko perhetyön vastaanottamiseen näytti aiheuttavan näennäistä yhteistyötä ja heikkoa työskentelyyn sitoutumista. (Mustajärvi 2008, 52-55).

Saattaa olla, että avohuollon tukitoimena tehdyissä sijoituksissa vaikuttaa sama Mustajärven (2008, 63) esiin nostama uskomus, kuin perhetyössä ylipäättään. Ajatellaan, että hyvä ympäristö ja myönteinen asiakassuhde riittävät korvaamaan autettavaksi joutuneelle ihmiselle sen, mistä hän on jäänyt paitsi. (Mustajärvi 2008, 63.)

Lastensuojelun vaikuttavuutta käsittelevässä puheenvuorossaan Puustinen-Korhonen & Pösö (2010) nostavat esiin lain ja käytännön välisiä ristiriitoja. Heidän selvityksensä osoittaa, ettei laki mahdollista lapsen olosuhteiden vakiinnuttamista edes pysyvällä huostaanotolla. Lastensuojelulain (L 417/2007) mukaisesti huostaanoton tarvetta ja perheen jälleenyhdistämistä arvioidaan vuosittain myös silloin, vaikka tiedetään, ettei lapsella ole käytännössä mitään mahdollisuutta palata biologiseen perheeseen. Jatkuva epävarmuus ihmissuhteiden kestosta ja yhteisen matkan pituudesta vaikeuttaa kiintymistä ja vaurioittaa lasta. (Puustinen-Korhonen & Pösö 2010, 3.)

Puustinen-Korhonen & Pösö (2010) korostavat ihmissuhteiden merkitystä. He nostavat sijaishuollon toimijat ja lastensuojelun työntekijät esiin lasten elämään vaikuttavina päätöksentekijöinä. Selvityksessä työntekijöiden roolit lasta kasvattavina ja hänestä huolta pitävinä aikuisina törmäävät vastakkain jatkuvuuden ja pysyvyyden puutteiden kanssa. Sijoituspaikan pysyvyyden lisäksi olisikin tärkeä turvata pysyvä suhde työntekijän ja lapsen välillä. (Puustinen-Korhonen ym. 2010, 17.)

Toisaalta selvityksessä nostetaan esiin myös pysyvyyden uhkatekijöinä ristiriidat ja vallankäyttö sekä eri muodoissaan mahdollinen väkivalta (Puustinen-Korhonen 2010, 19). Suomalaisessa lastensuojelussa ajankohtaisina ristiriidat, vallankäyttö ja väkivalta nousivat esiin huhtikuussa 2018 lastensuojelulaitoksiin tehtyjen tarkastuskäyntien myötä. Yllätystarkastus paljasti toiminnassa monia vakavia puutteita, kuten yksityisyys- ja intimiteettisuojaajan rikkomuksia, pakottamista, provosointia, eristämistä ja

rajoittamista. (Saastamoinen 2018.) Pysyviä suhteita korostettaessa tulisikin varmistaa myös se, että suhteet ovat lapselle turvallisia (Puustinen-Korhonen ym. 2010, 19).

## 4 Opinnäytetyön toteuttaminen

Opinnäytetyö toteutettiin kyselytutkimuksena, sähköistä kyselylomaketta käyttäen. Kyselylomake soveltuu hyvin mielipide- ja palautemittauksiin (Vehkalahti 2014, 11). Lisäksi verkkokyselyllä on mahdollista tavoittaa sellaisia vastaajia, joiden tavoittaminen olisi muulla tavoin vaikeaa (Kananen 2014, 156). Vilkan (2007) mukaan laajan tutkimusaineiston tavoite, tutkittavien hajanainen sijainti sekä tutkittavia henkilöitä itseään koskevien asioiden, kuten mielipiteiden, kokemusten sekä tunteiden ja käyttäytymisen tutkiminen puoltavat kyselytutkimuksen soveltuvuutta (Vilka 2007, 28).

Tutkimuksella haluttiin kerätä avohuollon tukitoimena tehtyihin sijoituksiin liittyviä kokemuksia ja näkemyksiä sekä niiden herättämiä tunteita. Opinnäytetyölle tavoiteltiin laajaa tutkimusaineistoa ja osallistujia eri puolilta Suomea. Sähköinen kyselylomake koettiin helpoimmaksi tavaksi saavuttaa edellä mainitut tavoitteet.

Menetelmää valittaessa mietittiin myös lastensuojeluyksiköissä työskentelyä. Arjen rutiineista huolimatta työpäivien tilanteet vaihtelevat ja suunnitelmat muuttuvat. Sähköisen kyselylomakkeen todettiin mahdollistavan tutkimukseen osallistuminen silloin, kun se osallistujalle parhaiten sopisi.

Tutkimuksen taustateoria koostuu lastensuojeluun ja erityisesti avohuollon sijoituksiin liittyvistä tutkimuksista ja artikkeleista.

### 4.1 Tarkoitus ja tavoitteet

Opinnäytetyön tarkoituksena oli kerätä avohuollon tukitoimena tehtyihin sijoituksiin liittyviä kokemuksia ja kiinnittää huomiota avohuollollisten sijoitusten mahdollista-

miin toimintatapoihin sekä niiden mukana tulleisiin ilmiöihin ja mahdollisiin ongelma-kohtiin. Tutkimuksen toivottiin nostavan esiin uusia näkökulmia, avoimuollolisten sijoitusten tarjoamia mahdollisuuksia sekä sijoituksen onnistumiseen vaikuttavia ja yhteistyötä helpottavia seikkoja. Lisäksi tutkimuksen toivottiin herättävän keskustelua avoimuollon tukitoimena tehtyjen sijoitusten tarkoituksenmukaisuudesta.

Lisäksi tutkimuksessa oltiin kiinnostuneita avoimuollon sijoituksia koskevista kokemuksista, tunteista ja mielipiteistä. Opinnäytetyöllä haluttiin selvittää, mitä tunteita sanapari ”avoimuollon sijoitus” herättää ja liittyykö sanapariin ennakkokäsityksiä? Lisäksi tutkimuksella pyrittiin selvittämään, koetaanko avoimuollon tukitoimena tehdyt sijoitukset toimivana ja riittävänä puuttumisen keinona sekä tavoitteellista työskentelyä tukevana toimintatapana.

Tunnevaihtoehdot kyselylomakkeen monivalintakysymykseen valikoituivat Kylmäsen & Ukkolan (2017) sosiaalityön asiakastilanteissa koettuja tunteita koskevasta pro gradu -tutkielmasta. Tutkielma nostaa esiin laajan tunteiden kirjon ja sosiaalityön kaksijakoisuuden. Vaikka työ koetaan mielekkäänä ja iloa tuottavana, se koetaan samalla henkisesti kuormittavana ja niin sanottuja kiellettyjä tunteita herättävänä. (Kylmänen & Ukkola 2017, 43-53, 86-87.)

Opinnäytetyön tutkimuskysymykset:

- Millaisia kokemuksia, käsityksiä ja odotuksia lastensuojeluyksiköiden työntekijöillä on avoimuollon tukitoimena tehtyjen sijoitusten onnistumisesta?
- Mitä työvälineitä avoimuollolliset sijoitukset tarjoavat nuorten kanssa työskenteleville?
- Tukeeko avoimuollollinen sijoitus tavoitteellista työskentelyä sekä lasten ja nuoren turvallista kehittymistä?

Tutkimuksen keskeisiä käsitteitä olivat: lapsen etu, lastensuojelu, avoimuollon tukitoimena tehdyt sijoitukset, rajoittaminen, osallisuus, kohtaaminen, kasvatuskumppanuus

## 4.2 Kohdejoukko ja aineiston hankinta

Koska tutkimuksen tarkoituksena oli syventää tutkijan omaa osaamista, avohuollon tukitoimena tehtyjen sijoitusten ongelmallisuutta selvitettiin nimenomaan sosionomin työkentän näkökulmasta. Niinpä tutkimuskysymykset suunnattiin avohuollollisesti sijoitettujen lasten ja nuorten päivittäisestä huolenpidosta vastaaville lastensuojeluyksiköiden työntekijöille.

Alun perin tutkimus oli tarkoitus toteuttaa siten, että vastaajina olisivat olleet useiden kaupunkien, kuten Oulun, Jyväskylän, Helsingin ja Joensuun, julkisen puolen lastensuojeluyksiköissä työskentelevät ohjaajat. Tutkimuslupien hakeminen osoittautui kuitenkin niin monimutkaiseksi, että ajatuksesta luovuttiin. Esimerkiksi Siunsote -alueella, johon Joensuukin kuuluu, ei vastaanoteta lainkaan ammattikorkeakoulutasoisia tutkimuslupahakemuksia, ellei tutkimus ole jonkin alueella toimivan yksikön tilaama.

Lopulta tutkimuslupaa haettiin ja se saatiin kahdesta, eri organisaatioon kuuluvasta lastensuojeluyksiköstä. Anonymiteetin varmistamiseksi julkinen nettilinkki tutkimuksen kyselylomakkeeseen lähetettiin yksiköiden esimiehille, jotka välittivät nettilinkin oman organisaationsa työntekijöille. Kyselylomake oli avoinna 20.2.-10.3.2019 välisen ajan.

## 4.3 Menetelmät

Tässä opinnäytetyössä on sekä määrällisiä että laadullisia piirteitä. Tutkimusaineisto kerättiin kyselylomakkeella, joka on tavallisin määrällisessä tutkimuksessa käytetty aineiston keräystapa. Kysely oli vakioitu, mikä tarkoittaa, että sama asiasisältö kysyttiin kaikilta osallistujilta täsmälleen samalla tavalla. (Vilka 2015, 94.) Vastauksia tutkimuskysymyksiin haettiin sekä kvantitatiivisuutta että kvalitatiivisuutta ilmentävillä kysymyksillä.

Tutkimuksen lähtökohta, todellisuuden kuvaaminen kertoo tutkimuksen laadullisesta luonteesta. Tutkimuksen tavoitteena oli eläytyä tunteisiin ja kokemuksiin sekä ymmärtää avoimuollollisten sijoitusten mahdollisesti aiheuttamia ristiriitatilanteita. Laadullinen tutkimus pyrkii löytämään ja paljastamaan tosiasioita sekä rakentamaan ilmiöille merkityksiä ja selittämään niitä kokonaisvaltaisesti. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 161.) Tuomen & Sarajärven (2009) mukaan laadullinen tutkimus sopii hyvin uusia ilmiöitä ja asioita selittäviin tutkimuksiin (Tuomi & Sarajärvi 2009, 28). Tutkimustietoa avoimuollollisista sijoituksista on varsin vähän, joten laadullinen tutkimus sopi hyvin lähestymistavaksi myös tähän opinnäytetyöhön.

Tutkimuksen tarkoitus: lastensuojeluyksiköissä työskentelevien työntekijöiden avoimuollon tukitoimena tehtyihin sijoituksiin liittyvien kokemusten esiin nostaminen, edellytti tarkoituksenmukaisesti valittua kohdejoukkoa. Vaikka laadullisen tutkimuksen tekeminen ei välttämättä vaadi läheistä kontaktia tutkittaviin, tulee tutkittavaa asiaa koskeva todellisuus Hirsjärven (2009) mukaan paremmin esille, jos kohdejoukko on tarkoituksenmukaisesti valittu. Kokemuksiin perustuvina laadulliset tutkimukset ovat ainutlaatuisia ja sen vuoksi yksityiskohtaisesti tarkasteltavia. (Hirsjärvi ym. 2009, 162-164.)

#### 4.4 Aineiston analysointi

Tutkimuskysely saavutti 35 vastaajaa, joista 23 aloitti kyselyyn vastaamisen. Ennen aineiston analysointia tutkimusaineisto tarkastettiin ja vastauksista hylättiin kesken-eräiset sekä virheellisesti täytetyt lomakkeet. Lopullinen tutkimusaineisto koostuu 15 työntekijän kokemuksista ja mielipiteistä.

Tutkimuksen laadullisen osuuden aineisto eli avoimien, mielipiteitä ja kokemuksia kartoittavien kysymysten vastaukset analysoitiin aineistolähtöistä sisällönanalyysia käyttämällä. Sisällönanalyysi on laadullisen tutkimuksen perusanalyysimenetelmä. Sen avulla tutkimusaineistosta pyritään löytämään erilaisia merkityksiä ja luomaan niistä selkeä, yhtenäinen kuva tutkittavasta asiasta. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 103,122.)

Aineiston analyysi aloitettiin tutkimusaineistoon tutustumisella. Huolellisen tutustumisen jälkeen tutkimusaineisto käytiin läpi tutkimuskysymyksiä apuna käyttäen. Tutkimuskysymysten mukaisiin teemoihin liittyvät vastaukset yliviivattiin eri värein ja kerättiin alkuperäisilmauksina erilliseen tiedostoon. Tiedostoon kerätyt ilmaukset pelkistettiin siten, että niiden olennainen sisältö säilyi. Pelkistetyt ilmaukset ryhmiteltiin ja ryhmistä muodostettiin alaluokkia, joita tuli yhteensä 21.

Analyysia jatkettiin ryhmittelemällä alaluokat pääluokkiin, joita syntyi viisi. Pääluokiksi muodostuivat avohuollon tukitoimena tehtyihin sijoituksiin liittyvät onnistumisen kokemukset, avohuollon tukitoimena tehtyihin sijoituksiin liittyvät epäonnistumisen kokemukset, avohuollon sijoituksiin liittyvä työskentely, avohuollon sijoituksissa käytettävät työvälineet sekä avohuollon sijoitusten tuomat opetukset. Esimerkki ryhmittelystä näkyy taulukossa 2.

Avohuollon sijoituksissa käytettäviä työvälineitä koskevia alaluokkia olisi voinut yleistää ja yhdistellä enemmän, mutta työvälineet haluttiin saada näkyviin mahdollisimman laajana, monimuotoisena ja todellisuutta kuvaavana. Siitä syystä esimerkiksi yhteisille sopimuksille ja yhteistyölle sekä keskustelulle ja vuorovaikutukselle muodostettiin kaikille omat alaluokat, vaikka sanoina niiden voidaan ajatella merkitsevän lähes samaa asiaa.

*”Sovitaan asioista yhdessä nuoren ja hänen vanhempiensa kanssa.”* Alaluokka: yhteiset sopimukset.

*”Sosiaalityöntekijän kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä.”* Alaluokka: yhteistyö.

*”Nuorten kanssa on tärkeää löytää hyvä balanssi keskusteluille.”* Alaluokka: keskustelu.

*”Pitää muistaa tehdä myös mukavia asioita rennolla meiningillä.”* Alaluokka: vuorovaikutus.

Alkuperäinen ilmaus	Pelkistetty ilmaus	Alaluokka	Pääluokka
"Yhteistyö takkuilee"	Yhteistyö takkuilee	Toimimaton yhteistyö (3)	Avohuollon tukitoimena tehtyihin sijoituksiin liittyvät epäonnistumisen kokemukset
"Huoltajien kanssa erilaiset näkemykset esim. rajoittamisesta."	Näkemykset eroavat		
"Nuori ei ole tuesta huolimatta ollut valmis vastaanottamaan tukea"	Nuori ei ole valmis vastaanottamaan tukea	Tuesta kieltäytyminen (2)	
"Lapsi ei ole ymmärtänyt sijoitusta eikä sitoutunut siihen, turhaa työtä..."	Lapsi ei ole sitoutunut sijoitukseen		
"Haasteet ovat jo niin pitkältä ajalta, juurtuneita ja kasvaneet liian suuriksi."	Haasteet ovat kasvaneet liian suuriksi	Avohuollon riittämättömyys (14)	
"Joskus rajoitustoimenpiteisiin turvautuminen tuntuu epäonnistumiselta, vaikka se onkin ollut pakollista lapsen edun turvaamiseksi"	Rajoitustoimenpiteisiin turvautuminen tuntuu epäonnistumiselta		
"Sijoitus avohuollon tukitoimena tulee aivan liian myöhään."	Sijoitus liian myöhään		

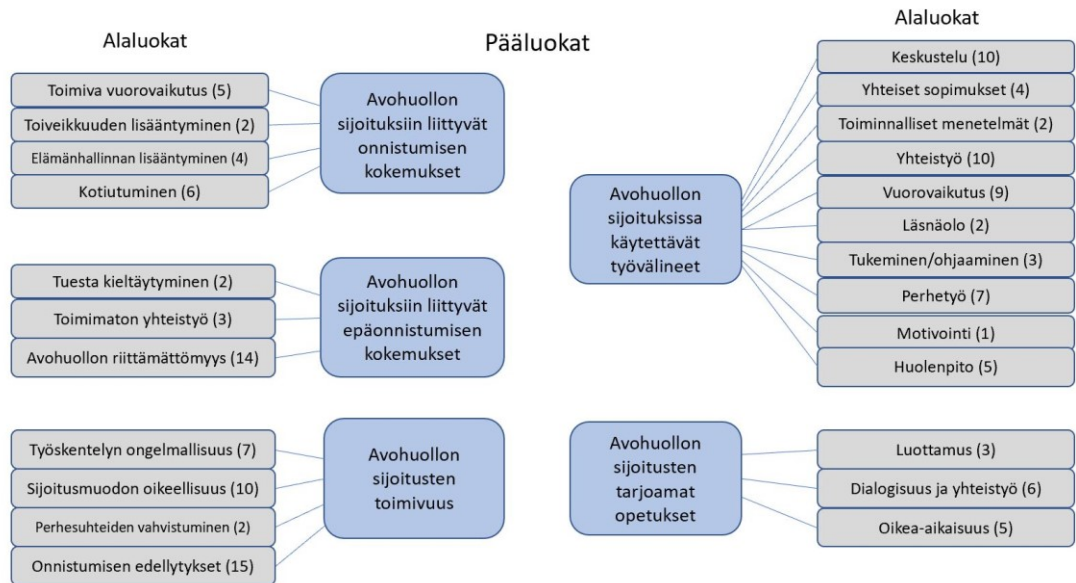
Taulukko 2. Esimerkki ryhmittelystä.

Analysoitaessa Likertin 5-portaisen asteikon avulla toteutettuja väittämäkysymyksiä luotettiin Webropol -kyselyohjelmiston raportointiohjelmaan sekä ohjelman piirtämiin taulukoihin ja kuvioihin. Tutkimuskysymyksiin peilattujen tulosten kautta on edetty kohti ilmiöiden ja toimintatapojen ymmärtämistä.

## 5 Tulokset

Opinnäytetyön tuloksia käsitellään tutkimuskysymysten mukaisessa järjestyksessä. Läpinäkyvyyden lisäämiseksi kvalitatiivisen sisällönanalyysin ryhmittelyt esitellään kokonaisuudessaan kuviossa 1.





Kuvio 1. Ryhmittelykaavio.

## 5.1 Kokemukset, käsitykset ja odotukset

Ensimmäisellä tutkimuskysymyksellä haluttiin nostaa esiin avohuollon tukitoimena tehtyihin sijoituksiin liittyviä kokemuksia ja käsityksiä sekä sijoitusten onnistumiseen liittyviä odotuksia.

Esiin nousi sekä onnistumisen että epäonnistumisen kokemuksia. Onnistumisen kokemukset liittyivät lapsen/nuoren kotiutumiseen, elämänhallinnan ja toiveikkuuden lisääntymiseen sekä toimivaan vuorovaikutukseen.

*”Kun puututaan riittävän ajoissa, nuori pystyy palaamaan kotiin.”*

*”On hienoa nähdä, kun nuoret ottavat asioita haltuun elämässään.”*

*”On ilo huomata, miten nuoriin saa kasvatettua omalla toiminnalla uskoa elämään ja tulevaisuuteen.”*

*”Lapsen/nuoren ja vanhempien välit parantuivat.”*

Epäonnistumisen kokemuksia aiheuttivat avohuollon riittämättömyys, tuesta kieltäytyminen ja toimimaton yhteistyö.

*”On välillä yllättävää, miten suurilla haasteilla tehdään avohuollon sijoitus, kun itsestä vaikuttaisi, että sijoitus olisi pitänyt tehdä jo kauan sitten.”*

*”Nuori on ottanut takapakkia ja alkanut päihtelemään.”*

*”Lapsi ei ole ymmärtänyt sijoitusta eikä sitoutunut siihen, turhaa työtä...”*

*”Huoltajien kanssa erilaiset näkemykset esim. rajoittamisessa.”*

Kokemuksiin liittyvät aihepiirit toistuivat työskentelyä ja sijoitusten onnistumista koskevissa odotuksissa. Sijoitusmuodon oikeellisuutta, työskentelyn sujuvuutta ja työskentelylle luotuja onnistumisen edellytyksiä pidettiin merkittävänä. Lisäksi sosiaalityöntekijän vastuuta korostettiin.

*”Jos on riskiä sille, että rajoitustoimenpiteitä saatetaan tarvita, on hyvä jutella sekin asia selkeästi auki.”*

*”Miten muodostaa realistisia tavoitteita?”*

*”Suunnitelmallisuus ja vuorovaikutuksen toimiminen ovat avainasemassa sijoituksen onnistumisessa.”*

*”Sosiaalityöntekijällä on suuri vastuu siinä, että osaa arvioida perheen ja lapsen tilannetta ja valita oikean sijoitusmuodon.”*

*”Toivottavasti sosiaalityöntekijä on harkinnut asian tarkkaan.”*

## 5.2 Työvälineet

Toinen tutkimuskysymys kohdistui avohuollon tukitoimena tehtyjen sijoitusten tarjontaan työvälineisiin. Työvälineiden nimeämisessä korostuivat keskustelu, vuorovaikutus, yhteistyö ja yhteiset sopimukset. Samankaltaisuudestaan huolimatta nämä nousivat selvästi esiin erillisinä työvälineinä.

*”Keskustelu on oikeastaan ainoa työkalu!”*

*”Inhimillinen vuorovaikutus.”*

*”Tehdään työtä tiiviissä yhteistyössä vanhempien kanssa.”*

*”Avohuollollisesti sijoitetun nuoren kohdalla korostuu perheen kanssa yhdessä sovittavat asiat.”*

Useissa vastauksissa korostettiin perhetyötä. Lisäksi työvälineinä mainittiin huolenpito, tukeminen ja ohjaaminen sekä läsnäolo, motivointi ja toiminnalliset menetelmät.

*”Perhetyö erittäin tärkeää ja koko perhe korostuneesti osa työtä.”*

*”Perushoidosta huolehditaan.”*

*”Koulunkäyntiä ja psyykkistä hyvinvointia tuetaan.”*

*”Nuorta ohjataan hänelle tärkeiden palveluiden pariin.”*

*”Hienotunteisuus, herkkyyks ja lasten kohtaaminen on tärkeää.”*

*”Nuoria motivoidaan muutokseen.”*

*”Nuorten kanssa työskennellään päivittäin monimuotoisten menetelmien kautta ja toiminnallisten menetelmien avulla.”*

### 5.3 Tarkoituksenmukaisuus

Kolmannella tutkimuskysymyksellä haluttiin selvittää, tukeeko avohuollon tukitoimena tehty sijoitus tavoitteellista työskentelyä sekä lasten ja nuorten turvallista kehittymistä.

Pääluokasta ”avohuollon sijoitusten toimivuus” löytyy vastauksia kolmanteen tutkimuskysymykseen. Tämä pääluokka koostuu neljästä alaluokasta ja niiden sisällön muodostavasta 34 ilmaisusta. Alaluokat ovat: työskentelyn ongelmallisuus, sijoitusmuodon oikeellisuus, onnistumisen edellytykset ja perhesuhteiden vahvistuminen.

Useissa vastauksissa esiin nostettiin liian lyhyet työskentelyajat, useita kertoja jatkettut sijoitukset, palvelutarpeisiin vastaamisen haastavuus ja rajoitustoimenpiteiden puuttuminen. Myös lapsen runsaan kotona olemisen koettiin joissakin tilanteissa vaikeuttavan tavoitteellista työskentelyä.

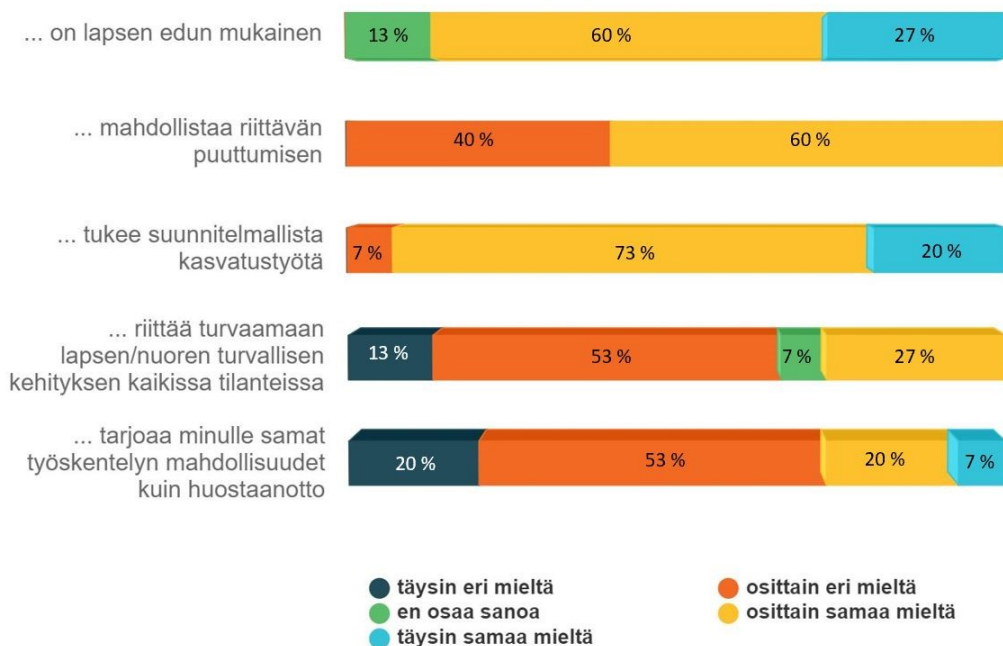
Kukaan tutkimukseen osallistuneista ei kuitenkaan kyseenalaistanut lapsen edun mukaisuutta avohuollon tukitoimena tehdyissä sijoituksissa. 27 % osallistuneista on täysin ja 60 % osittain samaa mieltä väittämästä, jonka mukaan avohuollon tukitoimena tehty sijoitus on lapsen edun mukainen (kuvio 2).

Riittävän puuttumisen väite jakaa vastaajien mielipiteet. 60 % vastaajista on osittain samaa mieltä riittävän puuttumisen mahdollisuudesta ja 40 % osittain eri mieltä.

Avohuollon tukitoimena tehdyn sijoituksen koetaan tukevan suunnitelmallista kasvatustyötä, sillä 20 % vastaajista on väittämän kanssa täysin samaa mieltä ja yli 73 % osittain samaa mieltä. Vain yksi osallistujista on vastannut olevansa väittämästä osittain eri mieltä.

Turvallisen kehityksen kannalta avohuollon tukitoimena tehtyä sijoitusta ei kuitenkaan koeta riittäväksi. 66 % vastaajista on täysin tai osittain eri mieltä väittämästä, jonka mukaan avohuollon tukitoimena tehty sijoitus riittää turvaamaan lapsen/nuoren turvallisen kehityksen kaikissa tilanteissa. Lisäksi 73 % on täysin tai osittain eri mieltä väittämästä, jonka mukaan avohuollon tukitoimena tehty sijoitus tarjoaa työntekijöille samat mahdollisuudet kuin huostaanotto.

## Avohuollon tukitoimena tehty sijoitus...



Kuvio 2. Käsityksiä avohuollon tukitoimena tehdyistä sijoituksista.

## 5.4 Tunteet

Tämän opinnäytetyön tutkimuksen mukaan avohuollon tukitoimena tehdyt sijoitukset herättävät työntekijöissä monenlaisia tunteita. Laajasta tunteiden kirjosta tunnistetuimmiksi nousivat toiveikkuus (73 %), auttamisen halu (67 %) ja luovuus (60 %). Kärki kolmikron takana tasavahvoina (53 %) esiin nousivat onnistuminen, empaattisuus ja riittämättömyys.

Riittämättömyyden lisäksi epävarmuus, toiveikkuus, positiivisuus ja helpotus nousivat esiin useissa työskentelyä kuvaavissa avointen kysymysten vastauksissa.

*”Kokemus meidän työn riittämättömyydestä.”*

*”...turhaa työtä...”*

*”Ei voida puuttua riittävän tiukasti.”*

*”Haasteet ovat kasvaneet liian suuriksi.”*

*”Miten muodostaa realistisia tavoitteita?”*

*”Teemmekö tarpeeksi?”*

*”Miellän avohuollon sijoituksen aina positiiviseksi mahdollisuudeksi arvioida nuoren ja perheen tilannetta.”*

*”Toivottavasti avohuollon tukitoimin voidaan auttaa ja tukea perhettä riittävästi ja lapsi pääsee pian takaisin kotiin.”*

*”Hyvä, ettei tilanne ole kriisiytynyt niin pitkälle, että nuori tarvitsisi kiireellistä sijoitusta tai rajoitustoimenpiteitä.”*

Lainsäädännön tuen tutkimukseen osallistuneet kokivat riittämättömänä, sillä 67 % vastaajista on täysin tai osittain eri mieltä väittämästä, jonka mukaan avohuollon tukitoimiin liittyvä lainsäädäntö takaa riittävän tuen työskentelylle (kuvio 3).



Kuvio 3. Kokemus lainsäädännön riittävydestä.

## 6 Pohdinta

### 6.1 Menetelmien tarkastelu

Tutkimuksen tarkoituksena oli kerätä avohuollon tukitoimena tehtyihin sijoituksiin liittyviä kokemuksia ja kiinnittää huomiota avohuollon sijoituksissa käytettäviin työkentelytapoihin. Koska opinnäytetyöllä pyrittiin tunteiden ja kokemusten kuvaamiseen sekä ilmiöiden löytämiseen, laadullinen tutkimusote oli tähän opinnäytetyöhön hyvin soveltuva.

Aineisto kerättiin kyselytutkimuksella, sillä toiveena oli saavuttaa laaja tutkittavien joukko eri puolilta Suomea. Alkuperäisen suunnitelman mukainen tutkimus olisi ollut mahdoton toteuttaa haastatteluilla. Tutkimuslupien hakeminen osoittautui kuitenkin haastavaksi. Laaja, tarkoituksenmukaisesti valittu tutkittavien joukko supistui lukumääräisesti niin pieneksi, että tutkimuksen olisi voinut hoitaa myös haastatteluin, mutta tutkittavien hajanainen sijainti puolsi alkuperäistä ajatusta kyselytutkimuksesta. Lisäksi kyselytutkimuksella haluttiin varmistaa, ettei tutkijan omat mielipiteet näkyisi tutkimukseen osallistuvilla tai vaikuttaisi vastauksiin.

Aineiston keruumenetelmänä kyselytutkimus osoittautui suppeaksi. Jo kyselyn suunnitteluvaiheessa kysymysten määrää karsittiin ja muotoilua yksinkertaistettiin, jotta kysely pysyi riittävän lyhyenä ja lomake selkeänä. Kyselyyn vastaamisen oli aloittanut 23 osallistujaa, mutta tehnyt loppuun vain 15. Keskeyttäneiden suuri määrä herätti kysymyksen, oliko kysely yksinkertaistettunakin liian pitkä.

Kyselylomake ei mahdollistanut mielenkiintoisiin asioihin tarttumista eikä tarkentavia kysymyksiä. Haastattelu olisi tarjonnut tarkentavien kysymysten avulla mahdollisuuden syvempään pohtimiseen.

Aineiston analysointi oli haastavaa. Koska tutkimusaineistoa oli kerätty sekä laadullisuutta että määrällisyyttä mittaavilla kysymyksillä, oli analyysimenetelmiin tutustuttava monipuolisesti. Vaikka varsinaisia tilastollisia analyysimenetelmiä ei tässä

työssä, pienen aineiston vuoksi, käytettykään, vaati analyysimenetelmiä koskevan, pienenkin ymmärryksen saavuttaminen runsasta metodikirjallisuuteen tutustumista.

## 6.2 Tulosten tarkastelu

Avohuollon tukitoimena tehtyjä sijoituksia koskevan opinnäytetyöni tutkimustulokset ovat moniulotteisia. Tutkimustulokset vaikuttavat vyyhdiltä, jonka kaikki osaset ovat yhteydessä toisiinsa joko suoraan tai välillisesti. En voi nostaa esiin mitään yksittäistä tekijää, johon tarttumalla voisin selittää tutkimustulokset tai jota muuttamalla avohuollon tukitoimena tehtyjä sijoituksia koskevat ongelmallisuudet poistuisivat. Kaikki vaikuttaa kaikkeen.

Esiin piirtyy kuva työstä, jota tehdään omalla persoonalla, tavoitteellisesti ja pohdiskellen. Työntekijöiden henkilökohtaisten ominaisuuksien lisäksi merkittäviksi nousevat monitahoinen yhteistyö sekä luottamus ja luovuus.

Tutkimustulosten mukaan lastensuojeluyksiköiden työntekijät toivovat harkittuja, sijoitusmuodoltaan oikeanlaisia sijoituksia sekä mahdollisuutta tehdä työnsä suunnitelmallisesti ja tavoitteellisesti. Sijoitusten perusteet ja asiakkaan oirehdinta mainittiin seikkoina, jotka halutaan tietää, jotta voidaan valmistautua lapsen, vanhempien ja sijaishuoltopaikan sitoutuneisuutta vaativaan intensiiviseen työskentelyyn.

Sitoutuneisuus nousee esiin taustateoriaksi valitsemisani tutkimuksissa. Mustajärven (2008) ja Jokisen (2013) tutkimuksissa sitoutumista kuvataan perhetyön kannalta olennaiseksi asiaksi. Sitoutumisen nähdään vaikuttavan työn tuloksellisuuteen. (Mustajärvi 2008, 3; Jokinen 2013, 26-27.)

Sitoutumisen tärkeys tuli esiin myös tässä opinnäytetyössä. Avohuollon sijoituksen merkityksen ymmärtämistä ja sitoutumisen tärkeyttä pidettiin ehdottomana edellytyksenä sijoitusten onnistumiselle.

*”Ilman sitoutumista tavoitteellisuudelta menee pohja.”*



Käsitykseni mukaan sitoutuneisuus ja tavoitteellisuus keräävät energiansa motivaatiosta. Vain asiakkaat itse voivat kääntää elämänsä kulun, mutta valitun suunnan kääntäminen vaatii motivaatiota eli tahtoa tehdä asiat toisin. Näin ollen asiakkaan motiivoinnin voisi ajatella olevan yksi merkityksellisimmistä asioista silloin, kun työskennellään avohuollon tukitoimena sijoitetun lapsen ja hänen vanhempiansa kanssa.

Kun ajattelen Mustajärven (2008, 48, 50) esiin nostamia asioita: henkilökohtaisten merkitysten toimintaa ohjaavaa vaikutusta ja perheiden tarvetta itsenäisyyteen, hämmästelen sitä, ettei motivointi noussut tässä opinnäytetyössä merkittäväällä tavalla esiin. Ainoastaan yksi tutkimukseen vastanneista mainitsi motivoinnin käyttämissään työskentelytavoissa.

Ehkä työvälineitä ja työskentelytapoja kartoittava kysymykseni oli huonosti muotoiltu ja väärin aseteltu. En osannut asetella kysymystäni siten, että olisin saanut työvälineiden laadullisuutta kuvaavia vastauksia. Kenties haastattelu, joka olisi mahdollistanut tarkentavat kysymykset, olisi antanut syvempiä ja paremmin todellisuutta kuvaavia tuloksia. Kyselylomake ei pysäyttänyt vastaajia miettimään, mitä erilaisia toimintatapoja sisältyy seuraaviin vastaukseksi saamiini työvälineisiin: keskustelu, yhteistyö, vuorovaikutus, tukeminen, perhetyö ja toiminnalliset menetelmät.

*”Keskustelu on oikeastaan ainoa työkalu!”*

Ei ole yhdentekevää, miten keskustellaan tai kuinka ollaan vuorovaikutuksessa tukea tarvitsevan nuoren ja hänen läheistensä kanssa. Toimiva yhteistyökään ei ole itsensäselvyys.

Kaikki vastaukseksi saamani työvälineet vaativat toimiakseen erinäisen joukon toisenlaisia työkaluja eli ohjaajan ominaisuuksia sekä halua rakentaa siltaa eri osapuolien välille. Sillan rakennusvälineitä mietittäessä ollaan niissä asioissa, joita etsin, kun suunnittelin tutkimukseni kyselylomaketta.

Tutkimuskysymys, jossa osallistujia pyydettiin nimeämään yhteistyöhön vaikuttavia tärkeimpiä tekijöitä, syvensi myös työvälaineiden sisältöä. Esiin nousivat avoimuus, luottamus, rehellisyys, kuuntelu, kohtaaminen, empaattisuus, kunnioittaminen, voimavarakeskeisyys ja dialogisuus sekä tavoitteellinen yhteistyö, ajantasainen tiedon-siirto ja tiivis yhteydenpito.

Aineistoa analysoidessani muodostin yhteistyön tärkeimmistä tekijöistä alaluokkia ja alaluokista neljä laadullisuutta kuvaavaa työvälinettä:

- kunnioittava kohtaaminen
- avoin, luottamuksellinen dialogisuus
- voimavarakeskeinen, tavoitteellinen yhteistyö
- tiivis yhteydenpito

Tutkimusaineistoon tutustuessani ymmärsin aiempaa selkeämmin ihmissuhdetyön vaikeuden. Ymmärsin myös, että henkilökohtaisten ominaisuuksien nimeäminen tai tunnistaminen niin sanotuiksi työkaluiksi voi olla haasteellista. Käytännössähän kaikki käytettävissä olevat välineet liittyvät työntekijän persoonaan ja henkilökohtaisiin ominaisuuksiin; kohtaamisen taitoon sekä kiinnostukseen ja innostukseen. Selkeim-mätkään työkalut, kuten esimerkiksi liikunta tai luova maalaus, eivät toimi ilman ar-vostavaa kohtaamista tai ohjaajan innostusta.

Avohuollon riittämättömyys nousi selkeästi esiin avohuollon tukitoimena tehtyihin sijoituksiin liittyvien epäonnistumisen kokemusten yhteydessä. Koska avohuollon tu-kitoimena tehdyt sijoitukset ovat lyhyitä ja tavoitteena on selvittää isojakin, koko perhettä koskevia, asioita, on työntekijöitä toisinaan vaivaava riittämättömyyden tunne helppo ymmärtää.

Jokisen (2013) tutkimustuloksissa nousi esiin se, että vanhemmat ovat valmiita otta-maan apua vastaan siinä vaiheessa, kun omat keinot lapsen rajoittamiseen loppuvat. Koen asian hieman ongelmallisena. Tuollaisessa tilanteessa lapsi oletettavasti on

omaehtoinen ja vanhemman rajoituskeinot ja -yritykset ovat tehottomia. Yhteiskunta yrittää auttaa avohuollon tukitoimena tehtävällä sijoituksella.

Jotta asiat sujuisivat avohuollon sijoituksen jälkeen myös lastensuojeluyksikön ulkopuolella, olisi perheen kanssa tehtävällä työskentelyllä kyettävä muuttamaan nuorten ajatusten lisäksi usein myös vanhempien ajatuksia ja toimintatapoja.

Opinnäytetyön tutkimustuloksistakin ilmeni, että vanhempien kanssa tehtäviä yhteisiä sopimuksia pidetään ensiarvoisen tärkeinä. Työskentelyssä käytettävistä toimintatavoista ja rajoitteista tulee olla yhtä mieltä. Yhteistyön rakoillessa tilanteen hallinta on omaehtoisella nuorella, jonka päihteilyä tai ”hatkaamista” lastensuojeluyksiköiden työntekijät eivät kykene rajoitusoikeuksien puuttuessa estämään.

Vaikka riittämättömyyden kokemukset selittyvät vain osittain rajoittamisoikeuden puuttumisella, nousee tässäkin tutkimuksessa esiin Heinon (2013, 93) mainitsema toimintatapa: *”avohuollon tukitoimena tehtyjä sijoituksia on pitänyt muuttaa huostaanotoiksi rajoitustoimien tarpeen vuoksi”*. Tutkimukseen osallistuneet kirjoittivat:

*”Päihteiden käyttöön ei voida puuttua riittävän tiukasti.”*

*”Joskus rajoitustoimenpiteisiin turvautuminen tuntuu epäonnistumiselta, vaikka se onkin ollut näissä tilanteissa pakollista lapsen edun turvaamiseksi.”*

*”Rajoitustoimenpiteiden puuttuminen aiheuttaa välillä haasteita. Jos esimerkiksi tulee tilanne, että nuoren käytöksestä herää huolta päihteiden käytössä.”*

*”Emme voi ottaa avohuollollisesti sijoitetulta nuorelta seuloja tai puhalluttaa nuorta.”*

Tutkimukseen osallistuneet luottavat sosiaalityöntekijän kanssa tehtävään yhteistyöhön ja siihen, että sijoitusmuotoja muutetaan tarpeen vaatiessa.

*Sosiaalityöntekijällä on suuri vastuu siinä, että osaa arvioida perheen ja lapsen tilannetta ja valita oikean sijoitusmuodon.”*

*”Onneksi yhteistyö sosiaalityöntekijän kanssa on tiivistä ja tarpeen vaatiessa sijoitusmuodon muutos on mahdollinen.”*

Rajoittamisoikeuden puuttumista mietittäessä on kuitenkin muistettava, että pelkkä rajoittaminen ei muuta käyttäytymistä. Rajoittamisen avuksi tarvitaan toimivia työvälineitä – jotakin, mikä muuttaa ajatuksia ja siten myös toimintatapoja.

Tutkimuskysymyksiin annetuissa vastauksissa avohuollon tukitoimena tehtyjen sijoitusten herättämät tunteet nousivat esiin monella tapaa. Vaikka työn esiin nostamien tunteiden nimeäminen koettiin hieman haasteelliseksi ja tapauskohtaseksi, oli tutkimustuloksista helppo eritellä yleisimmät tunnetilat. 73 % tutkimukseen osallistuneista mainitsi toiveikkuuden, 67 % auttamisen halun ja 60% luovuuden, kun kysyttiin avohuollon tukitoimien herättämiä tunnetiloja. Onnistuminen, empaattisuus ja riittämättömyys olivat avohuollon tukitoimena tehtyyn sijoitukseen liittyviä tunteita 53 % tutkimukseen osallistuneista.

Vaikka tunteita ei voidakaan luokitella positiivisiksi tai negatiivisiksi, lisää tutkimuksessa yleisimmiksi mainittujen tunteiden lista tutkijan hyvää mieltä. Aiemmin mainittujen yleisimmiksi koettujen tunteiden eli toiveikkuuden, auttamisen halun ja luovuuden lisäksi esiin nousivat innostus (40 %), luottamus (33%) ja ilo (33 %), vaikkakin myös epävarmuus (40 %), huoli (40 %), turhautuminen (27 %) ja pettymys (20%).

Koen opinnäytetyön tulokset osittain ristiriitaisina. Tutkimuksessa nousee esiin työn tekemisen positiivisen asenne sekä luottamus avohuollon tukitoimena tehtyjen sijoitusten tarpeellisuuteen ja tarkoituksenmukaisuuteen.

*”Miellän avohuollon sijoituksen aina positiiviseksi mahdollisuudeksi arvioida nuoren ja perheen tilannetta sekä päästä tukemaan heitä yhteistyössä eri verkostojen kanssa.”*

*”Mielestäni avohuollon sijoitus on hyvä juttu. Koen sen nuoren kannalta positiivisena asiana.”*

*”Monissa tilanteissa avohuollon sijoitus auttaa perhettä toimimaan yhdessä ja tukee nuorta asumaan kotona.”*

Esiin nousee kuitenkin myös työskentelyyn liittyvää ongelmallisuutta. Avohuollon sijoituksen ei aina koeta tukevan nuorta parhaalla mahdollisella tavalla. Joidenkin nuorten passiivisuus ja toimintaa ohjaavat määrääjat koetaan työtä haittaavina. Perheiden palvelutarpeisiin vastaamista pidetään haastavana ja tavoitteita epärealistisina. Suunnitelmallisuutta kaivataan lisää.

Pohdin suunnitelmallisuuden/tavoitteellisuuden, sijoituksen lyhytaikaisuuden, riittämättömyyden ja tarkoituksenmukaisuuden muodostamaa yhtälöä, jonka vaatimuksissa työntekijät punnitsevat eri vaihtoehtojen seurauksia. Avohuollon tukitoimena tehdyt sijoitukset eivät anna aikaa asioiden seurailulle.

Jotta lyhytaikainen sijoitus voisi onnistua tavoitteiden mukaisena, työskentely vaatii selkeyttä ajatuksissa ja toimintatavoissa sekä yhteistä visiota – näkymää, jota kohti pyritään. Vaikka tiiviin perhetyön merkitys ymmärretään, nousi työskentelyä vaikeuttavana asiana esiin muuan muassa se, että lapsi on usein kotona vanhempien luona. Joissakin tapauksissa kotivierailut saattavat siis häiritä tavoitteellista ja tarkoituksenmukaista työskentelyä. Kunpa yhteistyö olisi aina niin toimivaa, että vastaavissa tilanteissa tavoitteiden tarkistaminen ja toimintatapojen muuttamien onnistuisi ongelmitta.

Ristiriitaisia ajatuksia nousee mieleeni myös avohuollon sijoituksia koskevia käsityksiä kuvaavasta taulukosta (kuvio 2) ja avohuollon tukitoimiin liittyvän lainsäädännön riittävyyden kokemusta kuvaavasta taulukosta (kuvio 3). Avohuollon tukitoimena tehdyt sijoitukset koetaan lapsen edun mukaisiksi ja suunnitelmallista kasvatustyötä tukeviksi. Lisäksi niiden koetaan mahdollistavan riittävä puuttuminen (kuvio 2).

Reilusti yli puolet vastaajista (66 %) oli kuitenkin sitä mieltä, ettei avohuollon tukitoimena tehty sijoitus ole kaikissa tilanteissa lapsen/nuoren turvallisen kehityksen kannalta riittävä (kuvio 2). Lisäksi suurin osa vastaajista (67 %) oli sitä mieltä, ettei avohuollon tukitoimiin liittyvän lainsäädäntö tarjoa riittävää tukea työskentelylle (kuvio 3).

### 6.3 Johtopäätökset

Lastensuojelulaki ei salli rajoitustoimenpiteiden käyttämistä avohuollon tukitoimena tehtyjen sijoitusten aikana. Vaikka rajoitusoikeuden puuttuminen tuli esiin useita kertoja tämän opinnäytetyön tutkimuksessa, antoi tutkimus kuitenkin enemmän kokemuksia onnistumisista. Nuorten ”hatkaamisen” tai päihteilyn ei todettu hallitsevan lastensuojeluyksiköissä työskentelevien työnkuvaa.

Vaikka avohuollon tukitoimena tehtyjä sijoituksia ei nähty ongelmattomana toimintatapana, ne koettiin tärkeäksi osaksi lastensuojelutyötä. Avohuollon tukitoimena tehdyt sijoitukset koettiin lapsen edun mukaisiksi. Lisäksi niiden koettiin vähentävän lastensuojelutyön negatiivista leimaa ja helpottavan vanhempien kanssa tehtävää yhteistyötä.

Tutkimusvastauksissa korostettiin suunnitelmallisuutta, tavoitteellisuutta ja sosiaalityöntekijän kanssa tehtävän yhteistyön tärkeyttä. Myös reaaliaikaista viestintää ja yhteistyöverkoston keskinäistä luottamusta pidettiin ensiarvoisen tärkeänä.

Tutkimustuloksista mukaan avohuollon tukitoimena sijoitettujen lasten/nuorten kanssa työskennellään luovuutta käyttäen, koulunkäyntiä tukien ja arjen toiminnoista huolta pitäen.

## 6.4 Eettisyys ja luotettavuus

Tutkimus on toteutettu hyvän tieteellisen käytännön periaatteita noudattamalla. Ennen tutkimuksen suorittamista tutkimukselle haettiin luvat oppilaitoksen ja tutkimukseen osallistuneiden organisaatioiden ohjeiden mukaisesti. Tutkimukseen osallistuneita organisaatioita ei paljasteta, ettei tuloksia kyetä liittämään kehenkään henkilöön.

Tutkimus toteutettiin kyselytutkimuksena, tietosuojattua Webropol -kyselyä käyttämällä. Anonymiteetin varmistamiseksi tutkimuksessa käytettiin julkista nettilinkkiä, joka jaettiin tutkimukseen osallistuneiden organisaatioiden työnjohdon kautta lastensuojeluyksiköiden työntekijöille. Nettilinkin kanssa samassa sähköpostissa tutkimukseen osallistuneille toimitettiin saatekirje, jossa kerrottiin tutkimuksen taustoista ja tarkoituksesta. Tutkimukseen osallistuminen oli vapaaehtoista ja kyselyyn vastaamisen ajankohdaksi jokainen sai valita itselleen sopivan ajan.

Lisäksi vakioidulla kyselytutkimuksella pyrittiin lisäämään luottamusta ja varmistamaan se, etteivät tutkijan omat mielipiteet näkyisi tutkimukseen osallistuville tai vaikuttaisi osallistujien vastauksiin.

Ennen aineiston analyysia kyselylomakkeista poistettiin sellaiset virheellisesti täytetyt lomakkeet, joiden vastauksia ei pystytty tulkitsemaan. Jäljelle jääneistä lomakkeista muodostui tutkimusaineisto, jota on kokonaisuudessaan käytetty analyysia tehtäessä. Tuloksia on tarkasteltu objektiivisesti ja niistä on kerrottu vain se, mitä tutkimukseen osallistuneet ovat kyselyyn vastanneet.

## 6.5 Jatkotutkimukset

Opinnäytetyö ei kerro ohjaamisessa käytettyjen työvälineiden sisällöstä eikä tasosta. Esimerkiksi keskustelut ja vuorovaikutus voivat eri ohjaajien toteuttamina poiketa toisistaan hyvinkin paljon. Toiminnan nimeäminen keskusteluksi vielä kuvaa ohjausti-

lannetta, eikä sen aikana käytettyjä menetelmiä millään tavalla. Olisikin mielenkiintoista tutkia työtapojen tai -välineiden toteutustapaa, laadullisuutta ja vaikuttavuutta.

Avohuollon tukitoimena tehtyjen sijoitusten vaikuttavuutta olisi mielenkiintoista tutkia myös laajempina kokonaisuuksina. Jatkotutkimuksessa voisi verrata sijoituksen alussa asiakassuunnitelmaan kirjattuja tavoitteita tilanteeseen, joka vallitsee sijoituksen päättyessä eli toteutumaan.

Lisäksi olisi mielenkiintoista kartoittaa avohuollon tukitoimena sijoitettujen lasten/nuorten kokemuksia, tunteita ja näkemyksiä. Ohjaajien kokemusten rinnalle olisi tärkeä nostaa kokemuksia sijoitettujen lasten/nuorten näkökulmasta.



## Lähteet

Enroos, R., Heino, T., Pösö, T. (toim.) 2016. Huostaanotto, lastensuojelun vaativin tehtävä. Vertaisarvioitu. Tampere: Kustannusosakeyhtiö Vastapaino.

Eriksson, P., Koistinen, K. 2005. Monenlainen tapaustutkimus. Julkaisuja 4/2005. Helsinki: Kuluttajatutkimuskeskus. Viitattu 30.4.2018. [https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/152279/Monenlainen\\_tapaustutkimus.pdf](https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/152279/Monenlainen_tapaustutkimus.pdf)

Heino, T., Berg, K., Hurtig, J. 2000. Perhetyön ilo ja hämmennys: lastensuojelun perhetyömuotojen esittelyä ja jäsenyyksiä. Helsinki: Stakes.

Heino, T. 2008. Lastensuojelun avohuolto ja perhetyö: kehitys, nykytila, haasteet ja kehittämisehdotukset. Selvitys Lastensuojelun kehittämisohjelmalle. Työpapereita 9/2008. Helsinki: Stakes. Viitattu 1.11.2018. <https://www.julkari.fi/handle/10024/75318>

Heino, T. 2013. Lastensuojelun tilastot, asiakkaat ja palvelut. Julkaisussa Lastensuojelun ytimissä, 84-107. Tampere: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos.

Hirsjärvi, S., Remes, P., Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Holopainen, S. 2016. Yhteydenpidon rajoittaminen sijaishuollossa. Pro gradu -tutkielma. Itä-Suomen yliopisto. Yhteiskuntatieteiden ja kauppatieteiden tiedekunta. Viitattu 10.1.2019. <https://docplayer.fi/35000338-Yhteydenpidon-rajoittaminen-sijaishuollossa.html>

Hurtig, J. 2003. Lasta Suojelemassa -etnografia lasten paikan rakentumisesta lastensuojelun perhetyön käytännöissä. Väitöskirja. Lapin yliopisto, yhteiskuntatieteiden tiedekunta. Rovaniemi: Lapin yliopistokustannus. Viitattu 29.4.2018. <http://lauda.ulapland.fi/handle/10024/61733>

Huuskonen, S., Korpinen, J. 2012. Rungas vuosi lastensuojelun avohuollon asiakkuuden alkamisesta: mitä lapsille kuuluu nyt? Lastensuojelun tieto -hankkeen loppuraportti. Sosiaalialan osaamiskeskus Pikassos Oy ja Stakes Viitattu 29.4.2018. <https://thl.fi/documents/10542/473767/LasTi%20loppuraportti.pdf>

Jokinen, P. 2013. ”Meillä oli itellä omakohtaisesti se halu, et tää elämä muuttus paremmaksi”. Vanhempien sitoutuminen perhetyöhön lapsen sijoituksen aikana. Opin näytetyö. Sosiaali- ja terveysalan yksikkö, sosiaalialan koulutusohjelma, Seinäjoen ammattikorkeakoulu. Viitattu 3.5.2018. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2013120520282>

Järvinen, R., Lankinne, A., Taajamo, T., Veistilä, M., Virolainen, A. 2012. Perheen parhaaksi, perhetyön arkea. Porvoo: Edita.

Kekkonen, M. 2012. Kasvatuskumppanuus ammatillisena yhteistyösuhteena -Eron-teot muihin sosiaaliin kumppanuussuhteisiin varhaiskasvatuksen ammattilaisten puhetoivoissa. Artikkelii. Varhaiskasvatuksen Tiedelehti. Journal of Early Childhood Education Research. 1, 1, 3-21. Viitattu 21.5.2018. <http://jecer.org/wp-content/uploads/2012/12/Kekkonen-2.pdf>

Kylmänen, H., Ukkola, R. 2017. "Aina ei voi auttaa"- sosiaalityön asiakastilanteissa koettujen tunteiden vaikutus työhyvinvointiin. Pro gradu -tutkielma. Sosiaalityö. Lapin yliopisto, yhteiskuntatieteiden tiedekunta. Viitattu 7.4.2019. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:ula-201712181402>

L 417/2007. Lastensuojelulaki. Viitattu 29.4.2018. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417>

Lastensuojelu 2017. Tilastoraportti 17/2018. THL. Viitattu 13.11.2018. <https://thl.fi/fi/tilastot-ja-data/tilastot-aiheittain/lasten-nuorten-ja-perheiden-sosiaalipalvelut/lastensuojelu>

Lastensuojelun arvot ja periaatteet. N.d. THL. Viitattu 5.4.2019. <https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/mita-on-lastensuojelu/lastensuojelun-arvot-ja-periaatteet>

Lastensuojelun käsikirja. 2016. THL. Viitattu 29.4.2018. <https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/mita-on-lastensuojelu>

Lastensuojelu ja sosiaalipalvelut. N.d. Lastensuojelu.info. Lastensuojelun keskusliitto. Viitattu 12.11.2018. <https://www.lastensuojelu.info/lapsiperheiden-palvelut/lastensuojelu-ja-sosiaalipalvelut/>

Mustajärvi, S. 2008. Perhetyöhön sitoutuminen: Lastensuojelun perhetyön asiakkaana olevien vanhempien, perhetyöntekijöiden ja sosiaalityöntekijöiden kokemuksia. Pro gradu -tutkielma. Tampereen yliopisto: Sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön laitos. Viitattu 3.5.2018. <https://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/79189/gradu02591.pdf?sequence=1>


Muuronen, K., Sariola, H., Varsa, M. 2009. Sijaishuolto sisältä päin – tekijät tietäjinä. Kysely alalla toimiville. Talentia, Lastensuojelun keskusliitto. Viitattu 9.1.2019. <https://www.lskl.fi/materiaali/lastensuojelun-keskusliitto/Sijaishuolto-sisaltapain.pdf>

Penninkangas, T. 2012. Lastensuojelu osana lapsuutta. Asiakkaiden näkemyksiä lastensuojelun avohuollon tukitoimien vaikuttavuudesta. Pro gradu tutkielma. Jyväskylän yliopisto, Kokkolan yliopistokeskus Chydenius. Viitattu 29.4.2018. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:jyu-201209282535>

- Puustinen-Korhonen, A., Pösö, T. 2010. Toteutuuko lapsen oikeus pysyviin kasvuolosuhteisiin? Puheenvuoro lastensuojelun vaikuttavuudesta. Lapsiasiavaltuutetun toimiston julkaisuja 2010:3. Helsinki: Lapsiasiavaltuutetun toimisto, Lastensuojelun Keskusliitto, Suomen Kuntaliitto. Viitattu 12.11.2018. <http://lapsiasia.fi/wp-content/uploads/2015/04/toteutuuko-oikeus-pysyviin.pdf>
- Pösö, T. 2016. Artikkeliteoksessa Huostaanotto, lastensuojelun vaativin tehtävä. Vertaisarvioitu. Tampere: Kustannusosakeyhtiö Vastapaino
- Saastamoinen, A. 2018. Pahamaineisen koulukodin tilannetta selvittämään saapuneet tarkastajat kohtasivat lapsia, jotka kertoivat laittomuuksista ja nöyryyttävistä käytännöistä - ”Tääl nuoret vaan yrittää selviytyä”. Uutiset, kotimaan uutiset. Iltalehti. 7.9.2018. Viitattu 12.11.2018. [https://www.iltalehti.fi/kotimaa/201809072201186258\\_u0.shtml](https://www.iltalehti.fi/kotimaa/201809072201186258_u0.shtml)
- Saastamoinen, K. 2010. Lapsen asema sijaishuollossa -Käsikirja arjen toimintaan. Helsinki: Edita Publishing Oy
- Saastamoinen, K. 2016. Lapsen suojeleminen viranomaisten ja muiden toimijoiden välisenä yhteistyönä. Käsikirja arjen toimintaan. Keuruu: Edita.
- SVT tilastoraportti. 9/2018. Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten sijoitusten kestot 2016. Terveystieteiden tutkimuskeskus ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 19.1.2019. <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2018042318219>
- Tuomi, J., Sarajärvi, A. 2008. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Uudistettu laitos. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Tuomi, J., Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Tuomi, J., Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016. Määräykset ja ohjeet 2016:17. Opetushallitus. Tampere: Suomen Yliopistopaino Oy. Viitattu 21.5.2018. [http://www.oph.fi/download/179349\\_varhaiskasvatussuunnitelman\\_perusteet\\_2016.pdf](http://www.oph.fi/download/179349_varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet_2016.pdf)
- Vehkalahti, K. 2014. Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät. Oy Finn Lectura Ab.
- Vilka, H. 2007. Tutki ja mittaa, määrällisen tutkimuksen perusteet. Jyväskylä: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Vilka, H. 2015. Tutki ja kehitä. 4., uudistettu painos. Jyväskylä: PS-kustannus.

## Litteet

Liite 1. Kyselylomake.



Jyväskylän ammattikorkeakoulu  
JAMK University of Applied Sciences

### Avohuollon tukitoimena tehty sijoitus

**1. Sukupuolesi**

nainen

mies

muu

**2. Ikäsi**

alle 29 vuotta

30-49 vuotta

yli 50 vuotta

**3. Koulutuksesi**

Lähihoitaja

Nuoriso- ja vapaa-ajanohjaaja

Sosionomi

Sairaanhoidtaja

Jokin muu, mikä

## Avohuollon tukitoimena tehty sijoitus

4. Lastensuojelutyöhön liittyvä työkokemuksesi kuukausina tai vuosina?

5. Työn rasittavuus



6. Onko työskentelysi erilaista avohuollon tukitoimena sijoitetun ja huostaanotetun lapsen/nuoren kohdalla?

- kyllä
- ei
- en osaa sanoa

7. Koetko avohuollon tukitoimena tehdyt sijoitukset työskentelysi kannalta haastavampina kuin huostaanotot?

- kyllä
- ei
- en osaa sanoa

Tallenna ja jatka myöhemmin

Edellinen

Seuraava

## Avohuollon tukitoimena tehty sijoitus

8. Rastita seuraavista väittämistä parhaiten omaa mielipidettäsi kuvaava vaihtoehto.

Avohuollon tukitoimena tehty sijoitus...

	täysin eri mieltä	osittain eri mieltä	en osaa sanoa	osittain samaa mieltä	täysin samaa mieltä
... on lapsen edun mukainen	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
... mahdollistaa riittävän puuttumisen	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
... tukee suunnitelmallista kasvatustyötä	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
... riittää turvaamaan lapsen/nuoren turvallisen kehityksen kaikissa tilanteissa	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
... tarjoaa minulle samat työskentelyn mahdollisuudet kuin huostaanotto	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
... luo hyvän pohjan yhteistyölle lapsen/nuoren läheisten kanssa	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
... luo hyvän pohjan yhteistyölle sosiaalityön, psykiatrian ja muiden tahojen kanssa	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Työskentely lapsen/nuoren läheisten kanssa on helpompaa avohuollon tukitoimena tehdyn sijoituksen kuin huostaanoton aikana	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Avohuollon tukitoimiin liittyvä lainsäädäntö takaa riittävän tuen työskentelylleni	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

Tallenna ja jatka myöhemmin

Edellinen

Seuraava

**jamk.fi**Jyväskylän ammattikorkeakoulu  
JAMK University of Applied Sciences

### Avohuollon tukitoimena tehty sijoitus

9. Kun saat tiedon toimintayksikköönne avohuollon tukitoimena tehtävällä sijoituksella saapuvasta lapsesta/nuoresta, millaisia ajatuksia, kysymyksiä tai tunteita sinulla ensimmäiseksi herää?

10. Millä tavalla työskentely avohuollon tukitoimena sijoitetun lapsen/nuoren kanssa eroaa huostaanotetun lapsen/nuoren kanssa työskentelystä teidän toimintayksikössä?

### Avohuollon tukitoimena tehty sijoitus

11. Mitä keinoja käytät avohuollon tukitoimena sijoitetun nuoren ohjaukseen?

12. Mainitse kolme tärkeintä toimivaan yhteistyöhön (ohjaajat, lapsi/nuori, perheet, sosiaalityöntekijä) vaikuttavaa tekijää.

Tallenna ja jatka myöhemmin

Edellinen

Seuraava

### Avohuollon tukitoimena tehty sijoitus

13. Millaisia tunteita/tuntemuksia avohuollon tukitoimena tehdyt sijoitukset herättävät sinussa?

- |   |  |  |
|---|--|--|
| <input type="checkbox"/> ilo                | <input type="checkbox"/> viha            | <input type="checkbox"/> pelko                                     |
| <input type="checkbox"/> arkuus             | <input type="checkbox"/> suru            | <input type="checkbox"/> häpeä                                     |
| <input type="checkbox"/> varmuus            | <input type="checkbox"/> epävarmuus      | <input type="checkbox"/> ahdistus                                  |
| <input type="checkbox"/> voimattomuus       | <input type="checkbox"/> empaattisuus    | <input type="checkbox"/> pettymys                                  |
| <input type="checkbox"/> toiveikkuus        | <input type="checkbox"/> epäluuloisuus   | <input type="checkbox"/> työnilo                                   |
| <input type="checkbox"/> toivottomuus       | <input type="checkbox"/> onnistuminen    | <input type="checkbox"/> turhautuminen                             |
| <input type="checkbox"/> huoli              | <input type="checkbox"/> riittämättömyys | <input type="checkbox"/> luovuus                                   |
| <input type="checkbox"/> uupumus            | <input type="checkbox"/> ärtymys         | <input type="checkbox"/> rakkaus                                   |
| <input type="checkbox"/> epätoivo           | <input type="checkbox"/> auttamisen halu | <input type="checkbox"/> luottamus                                 |
| <input type="checkbox"/> innostus           | <input type="checkbox"/> varovaisuus     | <input type="checkbox"/> jotakin muuta, mitä? <input type="text"/> |
| <input type="checkbox"/> ei herätä tunteita |  |  |

Tallenna ja jatka myöhemmin

Edellinen

Seuraava



**Avohuollon tukitoimena tehty sijoitus**

14. Millaisia avohuollon tukitoimena tehtyihin sijoituksiin liittyviä onnistumisen kokemuksia sinulla on?

15. Jos olet kokenut avohuollon tukitoimena tehtyihin sijoituksiin liittyviä epäonnistumisen kokemuksia, millaisia ne ovat olleet?

16. Mitä avohuollon tukitoimena tehdyt sijoitukset ovat opettaneet sinulle?

Tallenna ja jatka myöhemmin

Edellinen

Seuraava

**Avohuollon tukitoimena tehty sijoitus**

17. Mitä avohuollon tukitoimena tehtyihin sijoituksiin liittyviä asioita haluaisit muuttaa?

18. Mitä avohuollon tukitoimena tehtyihin sijoituksiin liittyvää haluaisit vielä sanoa tai erityisesti nostaa esiin?

Tallenna ja jatka myöhemmin

Edellinen

Lähetä

jamk.fi

Jyväskylän ammattikorkeakoulu  
JAMK University of Applied Sciences

Vastauksesi on tallennettu onnistuneesti.  
Kiitos tutkimukseen osallistumisestasi!



Kysely luotu Webropolilla  
[Klikkaa tästä](#) ja lue lisää